Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министриүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 121 (14232) | 1976 оной майн 23, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1976 ондо таряа хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнууд болон тэжээл бэлэдхэлгые хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай

«1976 ондо таряа хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнууд болон тэжээл бэлэдхэлгые хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

... хуряалгые богони ... соо гээлтэгүйгөөр, ... татайгаар, үнгэргэлгэ, ... болон газар таряалан ... бусад продуктнуудые ... түсэбөө дүүргэлгэ, ... үлүүлэн дүүргэлгэ, тэ... шэрэхэ ба хадагалха ... хангалга, ниитын ... мүн колхознигуудай, ... эришэд болон алба ... шдай үмсын малые ... тула һайн шанар... түн ба шэмэтэ тэ... бэлэдхэлгые горитой... ехэ болголго, колхоз, ... бүхэндэ тэжээлэй ... байгуулга, тэрэшэлэн ... й болон уһанай ажа... хуряалгын техникэ, ... автомобиль, тэдэ... асной частьнуудые, продуктнуудые, таряа ... ба тэжээл бэлэд... үнгэргэлгэдэ шухала ... й бусад материально... кэ хэрэгсэлнүүдые ... даалгабаринуудые ... һоһон болзор сооль ... партийна, совет... хүдөө ажахын, профсою... комсомолой организаци... колхоз болон совхо... бэлэдхэлэй, транс... организацинуудай, ... ленна предприяти... шухалын шухала нии... нэй зорилго мүн гэ... ПСС-эй ЦК. СССР-эй ... рнүүдэй Совет онсо... мдэглэнэ.

... хуряалгые саг ... үнгэргэхэ, хүдөө ажа... продуктнуудые. һайн ша... бүдүүн ба шэмэтэ ... бэлэдхэхэ зорилгоор ... болон совхозуудай, ... лэй болон транспорт... ганизацинуудай 1976 ... таряа хуряалгада, хү... ын продуктнуудые, ... эл бэлэдхэлгэдэ саг ... бэлэн байхыень хан... ... юзна республикануу... партинуудай ЦК-нуу... Министрнүүдэй Сове... СССР-эй Хүдөө ... министерствые, ... Мелиорациин ба ... ажахын министерст... Союзсельхозтехникые, ... Бэлэдхэлэй ми... ствые, СССР-эй Эдеэ ... промышленностиин ... рствые, СССР-эй ... промышленностиин ... рствые, СССР-эй Мя... пүнэй промышленно... министерствые, пар... ... областной, ... ые, ав... ... апуудай ... дүүдые, ... дай ню... ... үйсэдко-

муудые, хүдөө ажахын нютагай органуудые, колхоз болон совхозуудай, бэлэдхэлэй болон транспортна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет уялгалаа. Тиихын тула бүхы ажахынуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса хуряалгын, тэжээл бэлэдхэлгын эхилхэһээ хоёр долоон хоног урид тракторнуудые, комбайнуудые, жаткануудые, сенокосилкануудые, хуряалгын бусад машинануудые, зерносушилкануудые, ороохо сэбэрлэдэг машинануудые, автомобильнуудые, автомобильна болон тракторна прицепүүдые бүрин бэлэн болгохо, хуряалгын техникын, мүн транспортна хэрэгсэлнүүдэй заһабарилгын шанар шалгаха, тэрэшэлэн таряа хуряалгада, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ, зөөхэ, тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ колхоз болон совхозууд, бэлэдхэлэй болон транспортна организацинууд хэр бэлдэнхэйб гэжэ шалгаха. Хуряалгын агрегадуудые мэргэжэл ехэтэй механизаторнуудаар хангаха, һайн шанартайгаар ажалаа хэжэ, эгээн ехэ ажалай бүтээсэ туйлахын түлөө, хуряалгын машинануудай техническэ арга боломжые эгээн ехээр хэрэглэхын түлөө хүдөө ажахын механизаторнуудай социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ. Хүдөө ажахын продукциин һайн шанартай байхые хангаха, тэрэниие хүряахадаа, тоог тээшэ, бэлэдхэлэй пунктнууд болон хадагаламжада абаашахадаа гээлтэ ушаруулхагүйн түлөө хэмжээ ябуулгануудые зохёожо бэелүүлхэ. 1976—1977 онуудай үедэ малай үбэлжэлгые тэжээлээр хангаха түсэбүүдээ тохёолдожо байһан эрхэ байдалые хараадаа абажа, шэнэлэн табиха, үбһэ, сенаж, силос, ногооной гурил, мөнсойлгоһон, брикет болгоһон тэжээл һайн шанартайгаар бэлэдхэхэ, ажахынуудта тэжээлэй нөөсые ехэ болгохо, мүн гамтайгаар гаргашалха бүхы арга боломжонуудые ашаглаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха: бүдүүн тэжээл бэлэдхэхэ зуураа, тэрэниие малай үбэлжэхэ газарта абаашаха ябадалые эмхидхэхэ, малай үбэлжэлгын эхилхэһээ урид бүдүүн тэжээлые малай фермэнүүдтэ абаашажа үрдихэ хэрэгтэй, тэрэшэлэн түнмэрһөө. хулгайһаа тэжээлые хамгаалха хэмжээнүүдые абаха шухала.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Азербайджанай ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Киргизэй ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Таджиган ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Туркмениин ССР-эй Министрнүүдэй Совет малай үбэлжэлгын бэлшээринүүд дээрэ тэжээл бэлэдхэхэ, тэрэнэй страховой нөөсэ байгуулха шухала хэмжээнүүдые абаха болоно.

«Трансельхозтехникын» транспортна предприятинуудта автоколоннонуудые 1976 оной ургаса хуряалгада бэлэдхэхыень, нэгэ автомобильда хоёр жолоошоной хүртэхөөр ашаанай автомобильнуудые жолоошо доор хангахыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ Союзсельхозтехникэдэ даалгагдаа. Хэрэгтэй болоходонь СССР-эй хүдөө ажахын министерствэтэй. союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведтэй зүбшэлдэһэнэй һүүлээр «Трансельхозтехникын» транспортна предприятинуудай автоколоннонуудые ургаса хуряалгада, мүн хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэдэ нэгэ союзна республикаһаа нүгөөдэдэнь эльгээхэ зүбшөөл Союзсельхозтехникэдэ үгтэбэ, тиихэдэ Харгы замай министерство эдэ автоколоннонуудые шэрэхын тула түмэр замай платформонуудые ашаанайнь зэргээр гаргажа үгэхэ болоно.

Союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй зүбшэлдэһэнэй һүүлээр сагай уларилые хараадаа абажа, ороһото ургамалнуудай ургаса хуряалгын үедэ таряа хуряалгын комбайнуудые хүдөө ажахын фондоор эльгээхэ болзорые 1976 оной май — сентябрьда хубилгахые СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, Союзсельхозтехникэдэ, Харгы замай министерствэдэ зүбшөөгдөө; хэрэгтэй болоо һаань, ургаса хуряалгын үедэ Казахай ССР-тэ бусад союзна республикаһаа дүршэлтэй комбайнернуудые эльгээхэ.

Хуряалгын, хүдөө ажахын бусад машинануудые, тэдэнэй запасной частьнуудые, резино-техническэ хэрэгсэлнүүдые, тухеэрэлгэнүүд болон материалнуудые гаргадаг СССР-эй министерствэнүүд, зургаанууд тэдэниие болзорһоонь урид бүтээжэ, энэ тогтоолоор тогтоогдоһон болзор соо хүдөө ажахыда, уһанай ажахыда эльгээхэ болоно.

СССР-эй Мелиорациин, Уһанай ажахын министерствын, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствын предприятинууд болон организацинуудта, колхозууд болон совхозуудта тухеэрэлгэнүүд. нефтепродуктнууд, запасной частьнууд, резино-техническэ, электротехническэ хэрэгсэлнүүд. метизүүд, металлнууд болон бусад материалнууд нэмэгдэжэ үгтэхэ.

Тракторнууд, комбайнууд, хүдөө ажахын машинанууд, запасной частьнууд, түлишэ ба тоһодолгын материалнууд болон бусад материально-техническэ хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргажа, хүдөө ажахыда эльгээхэ даалгабаринуудай дүүргэлтын хойноһоо онсо хиналта табихыень СССР-эй министерствэнүүд болон зургаануудта, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

Союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство, СССР-эй Бэлэдхэлэй министерство, Союзсельхозтехника хадаа 1976 оной ургаса хуряалга үнгэргэхын тулада үгтэһэн материальна хэрэгсэлнүүдые нарин нягтаар алмахые хангаха уялгатай.

Гүрэндэ таряа тушааха талаар ороһо тушаан абадаг предприятинуудта колхоз болон совхозуудые даалгажа үгэхые. ороһо шэрэхэ график зохёожо баталхыень (түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлхөөр), район, область, хизаар болон республика бүхэндэ ороһо шэрэлгые хүтэлбэрилхэ, автотранспортые һайнаар хэрэглэхэ талаар оперативна диспетчерскэ бүлэгүүдые байгуулха; ороһо тушаан абадаг предприятинуудта ехэ ашаа шэрэдэг автомобильнууд болон автопоезднуудай ороһые түргөөр шэгнэхэ ба буулгаха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ, ороһо тушаан абадаг предприятинуудай технохимическэ хиналтын таһагые хэрэгтэй тооной лаборантнуудаар хангажа, ороһоной шанарые, нэн түрүүн хатуу шэниисын, тэрэшэлэн һайн, үнэтэй сортнуудай шэниисын ороһоной шанарые саг сооль. зүбөөр сэгнэхэ ябадалые хангаха.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ТАНИЛСАГТЫ: манай фотокорреспондент Сергей Балдуевай буулгаһан зураг дээрэ Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Лидия Дагбаевна Дылыкова. Ажалша бэрхэ энэ эхэнэрэй үбсүүе Ажалай Улаан Тугай орден гоёоно. Лидия Дылыкова аймаг, колхоз соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ жэл бүри түрүүлжэ гарадаг юм. Тэрэ һаалишанаар удаан саг соо хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон. Нютагайхидынь нүхэр Дылыковае аймагай Соведэй депутадаар һунгаһан байна. Лидия Дагбаевна үнгэрһэн жэлдэ даажа абаһан 18 үнеэнэйнгээ тус бүриһөө 2.700 килограмм һү һааһан юм. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эрхим дүн туйлахаар тэмсэнэ.

ТАРИЛГА-76

СССР

ГОЛ АНХАРАЛЫНЬ— ШАНАР

Поли бүхэндэ Шанарай тэмдэг олгохо ба тарилгаа эмхитэйгээр, агротехническэ һайн хаһа сагта үнгэргэхэ талаар социалис мүрысөөнэй улам үргэдэжэ байһан мүнөө үедэ Бэшүүрэй совхозой механизаторнууд энэ хүдэлмэрээ эмхитэйгээр ябуулжа байна. Тус ажахы байгша ондо 3240 гектарта ороһото ургамалнуудые тариха түсэбтэй. Тэрэнэй 1950 гектарыень шэниисэ, 215 гектарыень ешмээн, 975 гектарыень обёос эзэлнэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ 1200 гектарта шэниисэ, 96 гектарта ногоон тэжээл болгохоор ешмээн таригдаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой таряалан дээрэ хабарай тарилга түлэг дундаа оронхой. Бүхыдөө 13 трактор газар хахалжа, оройн ургамалнуудые тариха поли бэлдэнэ. Мүнөө эндэ бүхыдөө 927 гектар газар хахалагдаад, 250 гектарта сэбэр паар бэлдэгдээд байна.

Нёдондо совхозой механизаторнууд гектар бүриһөө 14,2 центнер ороһо хуряаһан юм. Тиин байгша ондо бүри ехэ ургаса хуряахын түлөө бүхы шадалаараа оролдоно.

Энэ ажахын ахамад агроном Петр Гылыкович Гылыковтэй уулзажа хөөрэлдэхэдэмнай, тарилгын ябаса тухай, мүн саашанхи зорилго тухайгаа иигэжэ мэдүүлбэ:

— Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй баян ургасада яһала һайн үндэһэ һуури табигдажа байна. Майн эхеэр хүйтэн байжа, тарилгамнай хэдэн хоног хойшо татагдаа. Мүнөө юһэдэхи үдэрөө тарилга хэнэбди. Гадна газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр парын үедэ 2450 тонно нагшэбхэ совхозойнгоо сабшалан, таряалан дээрэ гаргажа хараалагдаһан даабаряа үлүүлэн дүүргээбди. Мүн 680 гектар сабшалан уһалаад, хүбхэнтэһэн 1100 гектар сабшалан борнойлогдоо. Гадна сабшалан, бэлшээриин газар хорёолхо 14 мянган һургааг бэлдэгдээ.

Совхозой механизаторнууд, ЛМО-гой гэшүүд хабарай эхинһээ хойшо сабшалан, таряалан дээрээ горитой ажал хэжэ, тогтууритай баян ургаса ургуулхын түлөө нилээд оролдоһониинь элитэ. Совхозой механизаторнуудтай, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, байгша ондо гол баялиг болохо газарайнгаа үрэжэл һайжаруулха талаар хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэйгээр хүдэлмэрилһэн байна. Энэнь гансашье агрономой данса сооһоо бэшэ, мүн сабшалан, таряалан дээгүүр ябахада тобойсо харагдана.

Байгша онһоо эхилжэ совхоз бүхы сеялкэнүүдээ бүтээсэ ехэтэй, үрэһэнэй ороһо минеральна үтэгжүүлгэтэи холижо тариха «СЗП-3,6» түхэлэй сеялкэнүүдээр һэлгэжэ, энээнэй ашаар бүхы шэниисынгээ үрэһэ суперфосфадтай холижо тариха аргатай болоо. Тэгэд минеральна үтэгжүүлгын дутамаг дээрэһээ оройдоол тарилгын дүрбэн агрегат хүрэнгэеэ суперфосфадтай холёод тарина. Гадна 700 гектарта шэниисэ хэрээһэлэн таригдаа. Мүн энэ жэл обёос, ешмээн, горох ехээр тарижа, севооборот зүбөөр баримталжа, бүхы заабаринуудыень наринаар сахиха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулжа захалаа. Нёдондо обёос, ешмээнэй ургаса ехээр хуряаһандаа, мүнөө жэл тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгөөр дуталдахаар бэшэ байна.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгын ябаса тухай хөөрэлдэһөөр уданшьегүй Дабаатын отделениин поли дээрэ хүрэжэ ерэгдэбэ. Эгээл наада захын 210 гектарай полидо зургаан агрегат хойно хойноһоо һуба ринхай, шэниисэ тарижа, тооһо татуулһаар саашалжа ябаба. Эндэ дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд Борис Будажапович Батуев, Сергей Федорович Фалилеев, Алексей Федорович Фалилеев гэгшэдэй агрегадууд һаадгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, үдэр бүринингөө халаанай нормо 120—125 процент дүүргэдэг байба. Эдэ агрегадуудай нэгэн, һүүлэй мүрысөөнэй дүнгөөр эрхимлэһэн Борис Батуевай агрегат үдэр бүри 30 гаран гектар марижа, бүхыдөө 329 гектарта шэниисэ хаяад байна. Эндэһээ дүтэхэнэ жалгын саадахи поли дээрэ арба гаран трактор баһал һубарившанхан, хойноо шагтагалһан плугаараа зөөлэн хүрьһэ хаха эсхэн урбуулна. Эндэ Владимир Линхоевич Саможапов «МТЗ-80» түхэлэй тракторaар үдэрэйнгөө даабари 130 процент дүүргэнэ. Мүн Иван Быков, Бато Дамбаев гэгшэд баһал урагшатайгаар ажаллана.

Улам саашалжа, совхозой тус отделениин полевой станда хүрэжэ ошоходомнай, ута хара гэрэй пеэшэнэй үрхөөр утаан бааяжа, сагаан халаадтай хоёр тогоошон эхэнэр ехэл сүлөөгүй хэбэртэй, механизаторнуудта үдэшын хоол бэлдэнэ. Досоонь тарилгын агрегадуудай ажалай түсэб, таряанай полинуудай карта, социалис уялганууд ба агрегадуудай хэһэн ажалай бүтээсэ харуулһан самбар ханаар үлгөөтэй. Мүн стол дээрэнь һая асарагдаһан шэнэ газетэ, журналнууд табигданхай. Богонёор хэлэхэдэ, эндэ бүхы юумэн яһала зохидоор түхеэрэгдэжэ, бэлдэгдэнхэй байна.

— Энэ жэлдэ хүдэлмэриингөө шанарые эрид һайжаруулхын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхитэйгээр тэмсэнэбди,—гэжэ, тус ажахын директор нүхэр Б. Юмсунов хөөрөөгөө саашань үргэлжэлүүлбэ. — Поли бүридэ Шанарай тэмдэг олгожо, тэндэ хүдэлдэг механизаторнуудые зүбөөр урмашуулха шэнэ гурим бии болгохо тухай КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолтой танилсажа, манай механизаторнууд бүрин һайшаагаа, Мүнөө отделени бүхэндэ ажалай шанар хинаха, тарилгын дүүрэхэдэ поли бүхэниие наринаар шалгажа абаха тусхай комисси эмхидхэгдээ. Тэрэнэй түрүүлэгшээр совхозой ахамад агроном П. Гылыков томилогдоо. Гадна үшөө апрелиин тэнгээр Байсан Цыренович Бадмаев түрүүлэгшэтэй хорин хүнһөө бүридэһэн арадай хиналтын бүлэг эмхидхэгдээд, мүнөө түлэг ажаллана.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой таряашад, механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые богони болзорто агротехническэ заабариин ёһоор эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө хоорондоо мүрысэн ажаллана.

Р. ДОНДУКОВ,
манай корр.

БОГОНИ БОЛЗОРТО, ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР...

Түрэл партиингаа XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Хориин аймагай механизаторнууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Һаядаа хура бороо ороогүй, хуурай, тиигээд һалхитай, хүйтэн байжа, тарилгын хүдэлмэри хэдэн хоногоор удааруулагдаба. Тиибэ яабашье, механизаторнууд хабарайнгаа тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө оролдоно.

Мүнөө жэлдэ аймагай ажахынууд бүхы дээрээ 40 мянга гаран гектарта тарилга хэхэ зорилготой. Энээнэйнь 30 мянган гектарые ороһото ургамалнууд эзэлхэ болоно. Гансахан шэниисэ 15 мянган шахуу гектарта таригдаха юм.

Һүүлэй дүнгөөр бүхыдөө 10 мянга гаран гектарта эртын тарилга, тэрэ тоодо 6 мянга үлүүгэн гектартань шэниисэ таригдаба. Тарилгын хүдэлмэри Анаагай, Георгиевскын, Үдын, Хүлэй совхозуудта эмхитэйгээр ябуулагдана. Абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө механизаторнууд социалис мүрысөөндэ хам оролсонхой. Мүрысөөнэй һаяын дүнгөөр Анаагай совхозой механизаторнууд Алексей Снетков, Виталии Серебрюхов, Анатолий Белоусов, Павел Суров, Александр Петров гэгшэд газар хахалха, таряа тариха халаанайнгаа даабарие 120—140 процент дүүргэжэ эрхимлэнэ. Энэ ажахыда 2 мянгаад гектар эртын тарилга хэгдэжэ, хахадһаа ехэнь шэниисэ таригдаа.

Георгиевскын совхоздо тарилга мүн лэ һайнаар үнгэргэгдэжэ байнхай. Эндэхи механизаторнууд 2 мянга үлүүтэй газарта эртын тарилга хэбэ. Газар хахалха, тарилга хэхэ талаар Виктор Земерев, Александр. Владимир Смородниковтон, Валерий Молодцев болон бусад социалис мүрысөөндэ шалгаржа, халаанайнгаа даабарие 130—140 процент дүүргэнэ. Һүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ игаабари, дулаан байжа, Хориин, Хүлэй, Дээдэ Талсын, Үдын, Хүрбын совхозуудта газар хахалха, мүн тарилгын хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулагдаа.

Д. ДОРЖИЕВ.

...АРГАГШАД

Буряадай гэр барилгын комбинадай коллектив байгша оной даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табина. Бидэнэр 1975 ондо байрын 50 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүдые баряа һаа, 1976 ондо 62 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүдые ашаглалгада тушааха ёһотойбди. Энэ ехэ түсэб бодото дээрэнь бэелүүлхэ юушэ тиимэ бэлэн бэшэ ааб даа. Манай комбинадай хабсаргагшад, штукатурщигууд, гэрэй томо панель бүтээгшэд бултадаа нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллана.

1975 онһоо поточно аргаар барилга хэжэ эхилээ бэлэйбди. Нэгэдэхи потогые бэрхэ барилгашан Г. Е. Лоскутников хүтэлбэрилнэ. Хоёрдохи потогые А. И. Дорофеев хүтэлбэридэг юм. Г. Е. Лоскутниковай даадаг бригада арбадахи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэһэн үүсхэл гаргаа бэлэй. Энэ үүсхэлыень комбинадай булта хүдэлмэришэд дэмжэһэн байна.

В. И. Дорофеев олон жэл барилгада хүдэлжэ, баян дүршэлтэй болоһон хүн. Ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Жэлэй эхинһээ 80 бүлэ айлай орохо нэгэ гэр ашаглалгада тушаагаабди. Үшөө хоёр гэрэй һуури табяад, торхонь бодхоогдожо байна. Бригадымнай хүдэлмэришэд халаанай даабари үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартайгаар ажалаа бүтээнэ. Хабсаргагшад П. Федоров, В. Поляков, М. Мухов, А. Щука гэгшэд халаанай даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөндэ ходо шалгарна. Бригадымнай коллектив 1976 оной даабари декабриин 15-да дүүргэхэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэһэн үлгэ абанхай. Тэрэнэй бодото дээрэ бэелүүлхын тула хаба шадалаа.

В. ЦЫМБАЛОВ,
Буряадай гэр барилгын комбинадай хүдэлмэришэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) хабсаргагшад Г. Федоров, В. Поляков, М. Мухов, А. Щука гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.

ГОЛ ЮУМЭН—ТЭЖЭЭЛ

Адууһа малаа жэлэй дүрбэн сагта атарлуулан бэлшээжэ, үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээлээр бардам хангаад, мяха, һү элбэг ехээр абахын тула эгээн түрүүн таряалан, сабшалан, бэлшээриин ургаса эрид дээшэлүүлхэ ёһотой гэжэ Коммунис партимнай сэсэн мэргэнээр заана.

Энэ талаар КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республика доторнай соносхогдоһон габшагай хоёр һара нуудаи туршада сабшалан, тарялан дээрэ шадаал һаа [illegible] Хурамханай аймагай Гааргын совхозой ажалшад энэ оролдолго гаргаа, мүнөөшье гаргажа байна.

Ажахымнай үнинэй дүршэлтэй механизатор луговод Гомбо Ханхутович Елбоновой даадаг нуга сабшалан харууһалха тусхай отрядай [illegible] ажалаа эхилээ. Мүү бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлаад юм. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдээ үбһэ ногооной баян ургаса ургуулаха абаһандаа эндэхи механизаторнууд [illegible] хэрэгтэ малшадшье элсүүлэгдэжэ, олон зоной хабаадалгатай хэдэн воскресингүүд үнгэргэгдэһэн байна. Иигэжэ габшагай хоёр һарын туршада хамта 3.830 тонно шэбхэ нута сабшаланда зөөгдэжэ, түсэбынь амжалтатай дүүргэгдэһэн юм.

Энэ отрядта оролсодог луговодууд Д. Б. Цыренов, Д. В. Абзаев, М. Г. Абдуллин, Х. Б. Будаев, М. Х. Самбилов гэгшэд сабшалангай га бүхэниие зэрэн ёһоор харууһалжа, үрэжэлынь һайжаруулха хүдэлмэри оролдосотойгоор хэжэ байдаг. Эдэнэр шэбхэ [illegible] тракторнуудтаа шэрэжэ ябаад [illegible] шэбхээ сабшалан дээрэ [illegible] Сабшалангаа [illegible] гадаг байна. Мүн һубаг, ханаабаараа саг соонь уһа табижа уһална, бүлүүр станцинуудые хүдэлгэнэ. Газараа элдэб буртаг модо, шулуунһаа сэбэрлэнэ. Отрядай бүхы 9 звеногой табаниинь бүлүүр станцинуудтаи, бэшэниинь урадхал ханаабуудаар уһа табижа, сабшалангаа ундалуулдаг. Луговод Д. Б. Цыренов хоёр бүлүүр станци хүдэлгэжэ, газар уһалалгаар үдэр соо гурбан нормо дүүргэнэ.

Аймагай уһалуурин системын управлениин механизаторнууд энэ совхозой нуга сабшалан дээрэ мүн лэ [illegible] хүдэлмэри [illegible] экскаватор, бульдозер, һубаг хананаа малгадаг бусад техникэ [illegible] 9.800 метр утатай хананаа энэ хабартаа сэбэрлэжэ, заһабарилаа. [illegible] Мүн «Бурводстрой» трестын ПМК-гай манай совхозой [illegible] уһалуурин хаалта, һубаг [illegible] ашаглалгада оруулхаар бэлдэнэ. Тус системэһээ 500 гаран гектар таряалан, сабшалан ажамидаралта шииг нойтоор ундалуулагдажа байха юм.

Олон жэлэй ногоо тариһан, һайжаруулагдаһан бэлшээришье совхоздомнай байгуулагдана. Аматхаан тэжэ газарта 107 га, Гааргын-Адагта 200 га түрүүшын тиимэ уһалагдадаг бэлшээринүүд бии болгогдожо, хорёологдоод, доторнь газарайнь үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэнэ. уһалагдана. Тиин тэндэ «волоснец сибирский» гэжэ олон жэлэй [illegible]

Гааргын совхозой луговоднууд хамта 425 гектар сабшалан бүлүүр станцинуудаар, 346 гектар газар урадхал хананаабуудаар хэдэ дахин уһалаад, тэндэһээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 18 центнерһээ бага бэшэ үбһэ ургуулха [illegible] хүсөөрөө оролдоно.

С. СУХОДАЕВ,
Хурамханай аймагай Гааргын совхозой ахамад мелиоратор.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1976 ондо таряа хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнууд болон тэжээл бэлэдхэлгые хангаха нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Таряа хуряалгада бүхы предприятинуудай, эмхи зургаануудай, захиргаануудай ашаанай автомобильнуудые, ханатай автоприцепүүдые жолоошодтойнь, заhабарилгын зэбсэгүүдтэйнь таряа хуряалгада хабаадуулхые, тэрэшэлэн эдэ автомобильнуудые ·автомобильна ажахынуудта, совхозуудта, колхозуудта даалгажа үгэхэ гурим тогтоохые, мүн эдэ автомобильнуудhаа автоколоннонуудые эмхидхэхэ гурим зохёохыень, тэдэниие запасной частьнуудаар, заhабарилгын зэбсэгүүдээр, нефтепродуктнуудаар хангажа байхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Тиихэдэ тусхай список соо оруулагдаhан министерствэнүүд болон зургаануудай автомобильнууд хабаадуулагдахагүй байна.

Таряа хуряалгада хабаадуулагдаха ашаанай автомобильнуудые, ханатай автоприцепүүдые түмэр харгыгаар шэрэлгын гаргашые түлэхэ гурим тогтоогдоо. Орооhо шэрэhэнэйнь түлөө, орооhо тушаан абадаг холын предприятинуудhаа түбэй предприятинуудта орооhо шэрэлгые оруулалсан, тоhото ургамалнуудай үрэhэ, саахарай свекло, хлопок, 1976 оной хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургаса, тэрэшэлэн силосэй ногоо шэрэhэнэй түлөө жолоошодой гол ажалhаа саг зуурын ажал хүрэтэр ошоhоной, тэндэhээ бусаhанай түлөө, автомобильнуудай эзэдтэй, жолоошодтой тоосоо хэхэ 1975 оной гурим хуушанайхяараа үлөө. Энэ гурим сенажай үбhэ зөөхэдэшье хэрэглэгдэхэ байна.

Орооhо болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэлгэ дээрэ ашаанай автомобильнуудаа түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлхые эмхидхэхэ шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Хуряалга дээрэ хүдэлжэ байhан бүхы автомобильнуудые (автомобиль бүхэндэ хоёр жолоошоной хүртэхөөр) жолоошодоор хангахыень союзна болон автономно республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомууд болон облгүйсэдкомуудта даалгагдаа.

Автомобильнуудай жолоошодто, заhабарилга хэдэг хүдэлмэришэдтэ, автоколоннонуудай механигуудта, начальнигуудта, автомобильна ажахынуудай диспетчернүүдтэ, мүн орооhо таряа, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые, силос ба сенаж дараха ургамалнуудые зөөхын тула колхозуудhаа, колхозууд хоорондын предприятинууд ба эмхинүүдhээ командировкодо эльгээгдэhэн автомобильнуудай жолоошодто дундуур салин хүлhэнэйнь 75 процентые, тиихэдээ командировкодо байха үедэ гол хүдэлмэриинь тогтоогдомол түлбэриhөө бага бэшые үлөөхэ гэжэ хараалагдана. Дээрэ дурсагдаhан мүнгые предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинууд эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй ажалладаг газарайнь мүнгэнhөө абажа түлэхэ, колхозууд, совхозууд хоорондын предприятинууд ба организацинуудhаа командировкодо эльгээгдэhэн жолоошодто ургаса хуряахын тула эмхинүүдтэ, ажахынуудта хүдэлжэ байhан газарайнь союзна республикын бюджедhээ мүнгэн түлэгдэхэ юм. Энээнтэй дашарамдуулан, командировкодо эльгээгдэhэн хүдэлмэрилэгшэдтэ үдэрэй ба гэр байрын түлбэри үгтэхэгүй.

Халаан бүхэнэйнь хүдэлмэриин дүнгүүдээр, тогтоогдоhон хүдэлмэриин үе соо халаанайнгаа даабарие дүүргээд байгаа hаань, 1976 оной орооhо таряа болон ургасын хүдөө ажахын бусад продуктнуудые зөөлгэдэ хабаадаhан ехэ ашаа тээдэг автомобильнуудта, прицепүүдтэй автомобильнуудта (автопоезднууд) хүдэлдэг жолоошодто түлбэриинь 25 процент хэмжээнэй нэмэлтэ шан олгохоор тогтоогдоо.

Ажалайнгаа нормо үлүүлэн дүүргэhэнэйнь түлөө жолоошодые шагнаха талаар урда тээнь тодорхойлогдоhон хэмжээнүүдтэ нэмэжэ, сүүдхэдээ 20 часhаа бага бэшэ саг соо автомобильнуудые таhалгаряагүй хүдэлгэhэнэйнь түлөө хоёр халаанда (хоёр жолоошоние hэлгэжэ) комбайнуудhаа бэлэдхэлэй пунктнууд хүрэтэр орооhо таряа, саахарай свекло зөөhэн жолоошодто түлбэриинь 20 процент хэмжээнэй, харин Сибириин, Ураалай, Доодо ба Дунда Волгын, Казахай ССР-эй шэнэ газар элдүүрилгын районуудта орооhо таряа зөөлгэдэ хүдэлдэг жолоошодто түлбэриинь 40 процент хэмжээнэй шан тогтоогдоhон байна. Сүүдхынгээ даабарие дүүргээд, саашадаа хүдэлхынь тула автомобиляа бүтэн hайнаар тушаагаад байбалнь, хүдэлмэриин сүүдхын дүнгүүдээр шангууд олгогдохо.

1976 оной ургаса хуряалгын үедэ комбайнуудhаа таряа тушаадаг пунктнууд хүрэтэр орооhо зөөлгэдэ хабаадуулагдаhан автомобильнуудта шухала хэрэгтэй болоо hаань, жолоошодой туhалагшые (автомобиль жолоодохо эрхэтэй хүнүүдые) бии болгохыень совхозууд ба хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта зүбшөөгөөд, колхозуудта дурадхаха эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдобо. Автомобильнуудай жолоошодой туhалагшадай ажалай түлбэри жолоошодой салингай 80 процентын хэмжээгээр түлэгдэхэ юм. Республикада зорюулагдажа тогтоогдоhон салин хүлhэнэй жасын хэмжээгээр эдэ зорилгонуудта мүнгэн hомологдохо байна.

Орооhото, орооhото-бобово ургамалнуудые, олон жэлэй үбhэ ногооной үрэhэ, лендолгунец, силосэй ба тэжээлэй ургамалнуудые хуряалгада табигдаhан комбайнуудта, хуряалгын бусад агрегадуудта хүдэлдэг совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай тракторист - машинистнүүдэй энэ жэлдэ ажахы дотор тогтоогдоhон нормо дүүргэхэдээ, ургаса hайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряагаад байбалнь, 2-hоо 4 центнер хүрэтэр таряа (түлөөhэгүйгөөр) үгэхэ.

Комбайнай ба ургаса хуряалгын агрегадуудай бусад хүдэлмэрилэгшэдтэ мүн лэ таряа үгэхөөр хараалагдана: тракторта хүдэлдэг тракторист-машинистдэ — 80 процент, комбайнда хүдэлдэг тракторист-машинистын туhалагшада, автомобилиин жолоошондо — туд бүхэндэнь 70 процент, копнильщигта — комбайнда хүдэлдэг тракторист-машинистдэ олгогдоhон орооhоной хэмжээнэй 50 процент.

Тиихэдэ тракторист-машинистнүүдэй ба бусад хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэлэнгөөр орооhо тараанайнь орондо гүрэндэ тушаалгын үнэ сэнгээр мүнгөөр түлэжэ болоно.

Ургаса хуряалгын түрүүшын 7 хоног соо Сибириин, Ураалай, Алас-Дурна зүгэй, Казахстанай шэнэ газар элдүүрилгын районуудай ажахынуудта, харин ургаса хуряалгын түрүүшын табан үдэр соо бусад районуудай ургаса хадалгада хүдэлhэн тракторист - машинистнүүдтэ ургасын ба хурлалгын эрхэ байдалhаа дулдыдажа, гектар бүхэн дээрэ орооhо таряа баал болгоhоной түлөө, 0,5 килограмм, горох хадаhанайнь түлөө 1,5 килограмм таряа үгэхөөр хараалагдана.

Совхозуудай саг үргэлжын хүдэлмэрилэгшэдтэ, мүн эдэ ургамалнуудые хуряалгада хабаадуулагдаhан хүдэлмэрилэгшэдтэ хартаабхын, овощой, үрэ жэмэсэй, виноградай, бахчева ургамалнуудай ургасын 10 процент хүрэтэр хубиинь түсэбөөр хараалагдаhан сэнгээр (тиихэдэ розничные үнэ сэнгhээ дээшэ байха ёhогүй) салин хүлhэнhөөнь даража, гаргашалхыень, мүн үбhэ хуряалгада, hолоомо бэлдэлгэдэ, силос, сенаж даралгада, үбhэнэй гурил таталгада ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри (түлөөhэгүйгөөр) үгэхэ, совхозуудай ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай үмсын малтай хүдэлмэрилэгшэдтэ бэлдэгдэhэн үбhэнэй ба силосэй 10 хүрэтэр процентые, hолоомоной 20 хүрэтэр процентые түсэбөөр хараалагдаhан сэнгээр худалдаха.

Трактор, машинын ябаха аргагүй газарай ногоое гараараа сабшажа, үбhэ бэлдэлсэhэн хүдэлмэрилэгшэдтэ хуряаhан үбhэнэйнь 50 хүрэтэр процентые үгэхэ (түлөөhэгүйгөөр) эрхэ совхозуудай, ой модоной ажахын предприятинуудай директорнүүдтэ олгогдоо.

Совхозуудай ба гүрэнэй бусад предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдые урмашуулгын эдэ зүйлнүүдые колхозуудта хэрэглэхээр дурадхагдаба.

Ургасые богони болзор соо гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряалгада трактористнуудмашинистнүүдэй материальна ашаг олзые үргэдхэхэ зорилготойгоор 1976 ондо орооhото, орооhото-бобово ургамалнуудые хуряалгада хүдэлhэн трактористнууд - машинистнүүдэй дээшэлүүлэгдэhэн ажалай түлбэриин орондо хэhэнэйнь зэргээр мүнгэ түлэхыень союзна ба автономито республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, хизаарнуудай болон областьнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ зүбшөөгдэбэ. Орооhо таряа сохихо нормоёо дүүргэhэнhээнь дулдыдан, нимэ хэмжээнэй дээшэлүүлэгдэhэн түлбэринүүдые тогтоохо: Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, Казахстанай шэнэ газар элдүүрилгын районуудай, Ураалай ба Поволжиин совхозуудта ургаса хуряаха нормын 25 hаа 40 процент хүрэтэр таряа сохиhонойнь түлөө — 25 процент, бусад районуудта — 15 процент дээрэ дурсагдаhан районуудта, 40-hөө 60 процент хүрэтэр таряа сохиhонойнь түлөө тус тустаа 50 болон 30 процент, эдэ районуудта нормын 60-hаа дээшэ процент таряа сохёо hаань, тус тустаань 100 ба 60 процент нэмэлтэ түлбэри тогтоогдохо байна.

1973—1975 онуудта трактористнууд -машинистнүүдэй ажалай дээшэлүүлэгдэhэн түлбэри хэрэглэлгын дүй дүршэлэй дүнгүүдые хараада абажа, ажалай ба салин хүлhэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедтэй зүбшэлжэ, ажахынуудта орооhо таряа сохихо нормо тогтоохо гурим зохёон баталхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Совхозуудай ба хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта фабричнэ саахарай свекло хуряалгада хабаадаhан хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөhые ургасын талмайн 30 процент дээрэhээ тэрэнэй ургаса хуряаhанай hүүлээр, гэбэшье сентябриин 20-hоо урид бэшэ, трактористнууд-машинистнүүдтэ — 50 процентээр, саахарай свекло хуряалгада хабаадаhан бусад хүдэлмэришэдтэ — 25 процентээр, харин Алтайн хизаарта бии байhан түлбэриин хэмжээе 80 болон 40 процентээр нэмэжэ түлэхэ.

Саахарай свекло хуряалгада хабаададаг хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай түлбэриин дээрэ дурсагдаhан гурим хэрэглэхыень колхозуудта дурадхагдаа.

Орооhото ургамалнууд болон соя хуряахадаа, сүүдхэ соо халаанай хоёр нормо дүүргэhэн комбайнернуудые, эдэнэй туhалагшадые тогтоогдоhон түлбэриин 20 процент, харин Сибириин, Ураалай, Доодо болон Дунда Волгын районуудта, Казахай ССР-эй шэнэ газар элдүүрилгын районуудта тогтоогдоhон түлбэриин 40 процент хэмжээгээр шагнахые зүбшөөгдэнхэй.

Онсо зүйлдэ тооложо, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсээд, 1976 ондо республиканууд, хизаарнууд, областьнууд доторо мүнгэ зөөреэр хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, орооhо тушаан абадаг предприятинуудта ажаллахын тула хото городуудай, хүдэлмэришэнэй hууринуудай, хүдөө нютагуудай ажаллаха аргатай хүнүүдые, мүн дээдэ hургуулинуудай студентнэрые (нэгэдэхи ба hүүлшын курснуудые оруулалсангүй), тусхай дунда hургуулинуудай (hүүлшын курсануудые оруулалсангүй) ахалагша курсын hурагшадые, техническэ мэргэжэлэй училищинуудай (техническэ мэргэжэлэй дунда училищинуудые оруулалсангүй) hурагшадые 1976 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулха, таряа тушаан абадаг предприятинуудта хүдэлгэхэ эрхэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдоhон байна.

Энэ тогтоолой үндэhөөр, 1976 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэридэ, таряа тушаан абадаг предприятинуудта ажаллахаар хабаадуулагдаhан хүдэлмэришэдтэ, алба хаагшадта ажалладаг газарайнь hарын дундуур салин хүлhэнэй 50 процентнь үлөөгдэхэ юм. Дээрэ дурсагдаhан мүнгые хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалладаг предприятинууд, эмхинууд өөhэдынгөө мүнгэ зөөриhөө түлэхэ байна. Тиимэhээ эдэнэртэ үдэрэй ба гэр байрын мүнгэн түлэгдэхэгүй.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ (10 үдэрhөө дээшэ бэшэ саг соо) саахарай свекло ба тэрэнэй үрэhэ хуряадаг совхозуудай трактористнууд - машинистнүүдэй ажалай түлбэриие дээшэлүүлэгдэhэн хэмжээгээр түлэхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөгдөө.

РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй шэнэ газар элдүүрилгын районуудта ургаса хуряалсахаяа ерэhэн, эдэ районуудта комбайнда хүдэлхэдөө, ургаса хуряалгын нормо дүүргэhэн трактористнуудмашинистнүүдтэ, трактористнууд-машинистнүүдэй туhалагшадта 10 центнер хүрэтэр орооhо гүрэндэ худалдалгын сэнгээр үгэхыень колхозуудта, совхозуудта, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта зүбшөөхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгогдобо. РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй шэнэ газар элдүүрилгын районуудта 1976 оной ургаса хуряалгада хабаадаhан трактористнууд-машинистнүүдэй, туhалагшадай, автомобильнуудай жолоошодой хүн бүхэнhөө станци шадархи таряа тушаадаг предприятинуудта 14 центнер хүрэтэр таряаень абаад, нютагтаа бусажа, ургаса хуряалга дээрэ хэды шэнээн таряа абаха болоhон тухай ажахын үгэhэн үнэмшэлгын саарhа харуулхадань, тэды шэнээн орооhо нютагтаа абахыень СССР-эй Бэлэдхэлэй министерствэдэ зүбшөөгдэбэ.

Намарай паар хахалалга дээрэ хүдэлhэн тракторист-механизаторнуудта хуряалгын эхинhээ абаад 30 үдэрэй туршада халаан бүхэнэй нормын дүүргэгдэhэнэй түлөө 7 килограмм хүрэтэр, удаалахи үдэрнүүдтэ нормын дүүргэгдэhэнэй түлөө 5 хүрэтэр килограмм орооhо бэлэдхэлэй сэнгээр совхозуудай, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай худалдахые зүбшөөхэ эрхэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгохо. Энэнь нэгэ механизаторай абаха орооhо таряанайнь хэмжээнhээ гадуур хэгдэхэ болоно.

1976 ондо ондоо республика, хизаар болон областьнуудай колхоз болон совхозуудай таряа хуряалга ба тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ ошоhон тракторист-машинистнүүдтэ, бусад механизаторнуудта хүдэлхэ газартаа хүрэтэр ба гэдэргээ бусажа ерэхэ харгынь гаргашые түлэхэ, тэрэшэлэн харгыдаа ябаhан сагайнь ба хүдэлхэ совхоз болон колхоздо ерэhээр түрүүшын гурбан үдэрэйнь түлөө hарын дунда зэргын салин хүлhэнэйнь хэмжээгээр түлэхэ. Дурсагдагша механизаторнуудай ажалай түлөөhые хүдэлhэн совхоздонь хэрэглэгдэжэ байhан нормо болон сэнгээр түлэхэ. Хуряалгада ошохоhоо урид хүдэлжэ байhан гол ажалдаа абадаг дунда зэргын салин хүлhэнэй 75 процент механизаторнуудта түлэгдэхэ байна. Энэ мүнгэн механизаторнуудай хүдэлжэ байhан предприятиhаань түлэгдэхэ зуураа салин хүлhэнэй фондын гаргашада оруулагдаха ёhогүй. Таряа хуряалга ба тэжээл бэлэдхэлгэдэ колхозуудhаа ошоhон механизаторнуудта ажалайнь түлөөhэн союзна республикын бюджедhээ үгтэхэ. Тиимэ дээрэhээ командировкодо ошоhон механизаторнуудта командировкын ба байрын түлөөhэнэй мүнгэн үгтэхэгүй.

Таряа хуряалга ба тэжээл бэлэдхэлгэдэ механизаторнуудай ажалай түлөөhые совхоздо хэрэглэгдэжэ байhан нормо болон сэнгээр түлэхые, тэрэшэлэн ондоо ажахынуудта ошожо, таряа хуряалгада хабаадалсаhан сагыень өөрынгөө ажахыда хүдэлhэн дээрэ тооложо, жэл бүри түлөөhэтэйгөөр абадаг амаралтада хүртэхэ эрхэтэй байха гэжэ колхозуудта дурадхаха.

Колхозуудhаа ошоhон механизаторнуудта мэргэжэлэй талаар хүдэлмэриин стажай түлөө нэмэлтэ түлбэри гол хүдэлмэриинь газарhаа салин хүлhэндэнь нэмэжэ үгтэхэ. Нэмэлтэ энэ түлөөhэн механизаторнуудай командировкоор ерээд таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байhан ажахынуудhаа үгтэхэ ёhотой.

1976 оной таряа хуряалга ба тэжээл бэлэдхэлгын эгээл шахардуу үедэ колхоз, совхозуудта трактор болон бензовозуудые жолоодогшодтойнь хэрэглэхэ, тэрэшэлэн түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхэ хэрэгтэнь hаад тохёолдуулхагүйгөөр промышленна, транспортна болон бусад предприяти ба зургаануудай тракторист -машинистнүүдые, механизаторнуудые, автомашинын жолоошодые таряа хуряалгын хүдэлмэридэ эльгээхэ гэжэ союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөгдөө.

Хуряалгын хүдэлмэри дээрэ ашаглагдаха техникэ, мүн дурсагдагша хүдэлмэрилэгшэдые, ажаллаха газартань абаашаха ба гэдэргэнь асарха хэрэгтэ хэгдэhэн бүхы гаргашанууд тэдэниие эльгээhэн предприяти, эмхи зургаан ба организацинуудай мүнгэ зөөриhөө түлэгдэхэ байна.

1976 оной таряа хуряалгын хүдэлмэридэ колхоз болон совхозуудта эльгээгдэхэ тракторист-машинистнүүдэй, бусад механизаторнуудай ба автомашинын жолоошодой 1975 ондо хэрэглэгдэhэн гурим хараада абалсан, тэдэнэй ажалай түлөөhэн тухай, тэрэшэлэн таряа хуряалгын үедэ томилогдон комбайнда хүдэлхэ тракторист-машинистнүүдэй орлогшоной ажалай түлөөhэн тухай тайлбари ВЦСПС-тэй хамта үгэхэ даабари ажал болон салин хүлhэнэй асуудалнуудай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй Комитедтэ үгтөө.

СССР-эй Госбанкhаа абаhан урьhаламжаяа саг соонь түлэнгүй үшөө үритэй байгаашье hаань, ажахын тоосоондо гүйсэд оруулагдаhан колхоз болон совхозуудта, хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта таряа хуряалгын техникэ худалдан абаха хэрэгтэнь удаан болзорой урьhаламжа 1976 оной ноябриин 1 болотор үгэхэ даабари СССР-эй Госбанкда үгтөө. Тэрэшэлэн таряа хатааха пунктнуудые, хушалтатай тоогуудые, орооhо хадагалха складуудые, орооhо адхаха талмайнуудые, автомашинануудые табиха хушалтатай талмайнуудые барихын тула 1976 оной капитальна hомололгын хэмжээнhээ гадуур зарим совхозуудта, Сельхозтехникын предприяти болон организацинуудта удаан болзорой урьhаламжа нэмэжэ үгэхэ.

Таряа тушаалгые богони болзор соо дүүргэхэ зорилгоор таряа тушаалгын эхинhээ 1976 оной декабриин нэгэн хүрэтэр элдүүрилэгдэhэн шэнэ газарай районуудай таряа тушаан абадаг пунктнуудта орооhо машинануудта тээхэ ба буулгаха ажалда хүдэлхэ хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөhые, хэрбээ үдэрэйнгөө нормые дүүргээд байгаа hаань, 50 процент нэмэжэ түлэхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгохо.

1976 ондо оронойнгоо урда районуудhаа фрукт болон овощоор ашаалагдаhан вагонуудые хэрэгтэй газартань түргөөр хүргэхэ, нимэ продукци шэрэжэ ябаhан тусхай поезднуудые шууд түргөөр ябуулха график уридшалан зохёохо даабари зам харилсаанай министерствэдэ үгтөө.

1976 ондо орооhо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые тушаан абаха ба хадагалха хэрэгтэ хабаатай хүдөө ажахыда, уhанай ажахыда, орооhо таряа тушаан абадаг предприяти болон организацинуудта түрүүшын ээлжээгээр (түсэбэй ёhоор) вагон болон судануудые үгэхэ ябадал хангахаар РСФСР-эй Зам харилсаанай министерствэдэ, Гол мүрэнүүдэй флодой министерствэдэ, Далайн флодой министерствэдэ дурадхагдаа.

Таряа хуряалгын техникэ, элеватор болон орооhоной складуудые заhабарилха 1976 ондо хүдөө ажахын ургамалнуудые хуряалгада … дэхэ ба тэрээниие үнгэр… гэдэ промышленна предпри… тинуудай зүгhөө колхоз, сов… хозуудта, орооhо таряа … шаан абадаг, тэрэниие бо… босоруулдаг предприятинуу… та шефскэ туhаламжа хүр… гэлгэ эмхидхэхые нютаг… партийна ба совет органууд… та дурадхагдаа.

Таригдаад байhан оро… то бүхы ургамалнуудые га… тээнгүи ургуулха, тэдэнии… зүбөөр хэрэглэхэ, илан… кукуруза хэрэгтэй газарта… ашагтайгаар хэрэглэхэ, … хоз, совхозуудта болон гүр… нэй бусад ажахынуудта … эрим шанартай өөhэдын … hэ хүрэнгэ хүсэд хүрэ… хааха, орооhото болон, ор… hото бобово ургамалнууда… нөөсэлгэ, ерэхэ жэлдэ хэр… тэй фонд бии болгохо хэ… гые наринаар хинаха га… союзна республиканууд … Министрнүүдэй Соведүү… даалгагдана. Тэрэшэлэн … товой үрэhэнэй гүрэнэй … сэлгэ бэлэдхэхэ түсэб… дүүргэлтые наринаар хи… ха байна. Орооhото, оро… то-бобово ургамалнуу да… хомор, саашадаа hайн … үрэ үгэхөөр сортнууд… юрын холимол кукуру… сортнуудай бүхы ургуу… даhан ургасые имагтал … hэ хүрэнгэдэ зорюулха … на.

1976 ондо ургаса хур… гын үедэ ороопо таряа … хүдөө ажахын бусад … малнуудай ургаса зөөхэ … хүдөөгэй районууд болон … лэг районуудта. тэрэш… автономито республикан… хизаар болон областьну… хүдэлмэриин арбан үдэр… хэнэй дүнгөөр автоколо… нууд болон ашаа зөөлгын … сад подразделенинүүдтэ … рюулагдажа байхаар … жуулгын Улаан тугуу… мүнгэн шантайгаар бии … гохо гэжэ союзна респу… кануудай Министрнүү… Соведүүдтэ даалгагдаа. … шэлэн 1976 ондо ургаса … ряалга болон хүдөө аж… продуктнуудые бэлэдхэ… эрхим үрэ дүн туйлаhан … ханизаторнууд болон … жэлтэдые моральна … материальна урмашуу… бусад хэмжээнүүдые хар… ха гэжэ дурадхагдана.

1976 ондо ургаса хуу… га болон хүдөө ажахын … дуктнуудые бэлэдхэлгэд… hа сагтань hайнаар бэл… эмхитэйгээр үнгэргэхэ … шаа бусадшье хэмж… КПСС-эй ЦК-гай … СССР-эй Министрнүүдэй … ведэй тогтоол дотор то… хойлогдоо.

Бүхы ургасаяа гээлтэ, … ролтогүйгөөр хуряажа … ха, бүхы үбhэ т… бэлэдхэхэ, арбадахи … жэлэй түрүүшын жэлдэ … hо таряа болон хүдөө … хын бусад продуктну… гүрэндэ худалдаха … дүүргэхын, үлүүлэн дү… хын түлөө бүхы шухала … жэз партийна, советск… дөө ажахын, профс… комсомолой организац… колхоз, совхозууд, про… ленна предприятинууд … транспортна организац… бүхы шухала хэмжээ … байха гэжэ КПСС-эй … ральна Комитет, СС… Министрнүүдэй, Совет … гэн найдана.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ЗОРИЛГО ЕХЭ

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной, Тайтарай hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд үйлэдбэриин ашаг үрэ, продукциин шанар дээшэлүүлхын тула арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дэлгэрhэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, мал ажалай продукци улам ехээр абаха, гүрэндэ тушааха зорилго урдаа табиhан байгаа Совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком малшад, hаалишадайнгаа эдэбхи үүсхэлыень hайшаан дэмжээд, ажал хүдэлмэриень зүбөөр эмхидхэн ударидажа, тэдэнэй урдаа табиhан зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ горитой туhа хүргэнэ.

Совхозой партком, профсоюзай рабочком hаалиин фермэнүүдэй социалис мүрысөөнэй гурим шэнэлэн хаража, дүнгүүдыень 10 хоног бүри согсолон гаргахаар шиидэбэ. Мүрысөөнэй дүнгүүд малшадай суглаан дээрэ зүбшэгдэнэ. Социалис мүрысөөндэ шалгарhан түрүү малшад элирүүлэгдэжэ, тэдэнэй нэрэнүүд «Ажалай алдар солын» дэбтэртэ, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнэ. Тэдэнэй ажал хэрэг тухай аймагай «Саян» газетын хуудаhануудта тодорхойгоор бэшэгдэнэ. Гадна мүрысөөндэ эрхимлэhэн hаалишад малшадта парткомой, профсоюзай рабочкомой дамжуулгын Улаан туг, вымпел барюулагдадаг юм. Мүн баяр ёhололой оршон байдалда мүнгэн шан, үнэтэ бэлэг, Хүндэлэлэй грамота үгтэнэ.

Тэдэнэйл хүндэлэлдэ совхозой түбтэ ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг гуримтай. Жэлэй эсэстэ мүрысөөнэй дүнгүүдээр түрүү hаалишад, мал адуулагшадта «Социалис мүрысөөндэ илагша», «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдоно.

Совхозой партком, рабочком партиин XXV съездын материалнуудые хүдэлмэришэд, малшадтаа hайнаар тайлбарилан ойлгуулхын тула ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тиихэдэ Л. И. Брежневэй хэhэн КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл, СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые ажалшадта, хүн бүхэндэ ойлгуулха хэрэгтэ онсо анхарагдана. Эдэбхитэй политинформатор, агитаторнууд А. Л. Хартаева, Т. А. Сороковикова, А. Д. Дашиева, Б. Р. Сыбенов гэгшэд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Ажахын парткомой секретарь В. Ж. Сыренов, директор Б. Н. Цыденов гэгшэд үе үе болоод лэ, ажалшадтай уулзажа, партиин XXV съездын материалнуудаар лекцинүүдые уншадаг байна.

Тиигэжэ тус совхозой дирекцин, парткомой, профсоюзай рабочкомой ажалшадайнгаа дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулhанай ашаар Могой - Горхоной (даагшань А. Д. Дашиева), Тайтарай (даагшань Б. Р. Сыбенов) hаалиин фермэнүүдэй коллективүүд гүрэндэ hү тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб 10 үдэрөөр урид дүүргээ hэн. Могой-Горхоной hаалиин фермэ тоhоной заводто 751 центнер hү тушаагаа. Тайтарай фермэ 400 центнер hү тушааха түсэбтэй hаа, тэрэнээ 427 центнертэ хүргэбэ.

Эдэ фермэнүүдтэ эрхим hайнаар ажаллажа, хубиингаа кварталай түсэб холо үлүүлэн дүүргэhэн hаалишад олон. Жэшээнь, Тайтарай фермын hаалишан П. Цыбикова харууhалдаг бүлэг үнеэдhээ 64 центнер hү hааха түсэбтэй hаа, тэрэнээ 20 центнерээр үлүүлээ. Н. Зверева 89 центнер hү hааха түсэбтэй байбал, кварталдаа 112 центнер hаагаа. hаалишад Е. Ангоева, Г. Толилова гэгшэд хубиингаа түсэб баhал үлүүлhэн байна.

Энэ совхозой Шэмхын, Хужарай отделенинүүдэй hаалишад, мал адуулагшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ баhал дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаад, бодото дээрэнь бэелүүлхын тула шармайн оролдоно.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, малшад адууhа малаа зунай бэлшээринүүдтэ гаргажа, продукци улам ехээр абаха хэмжээнүүдые мүнөө хараалжа байна. Тиигэжэ hү, мяха үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилготой.

Г. БАЛДУЕВ,
Хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ.

Түнхэнэй аймаг.

ДНЕПРОПЕТРОВСКЫН ТУГТА ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН ХАДАГДАБА

ДНЕПРОПЕТРОВСК. (ТАСС). Революционер город. Сэрэгэй город. Ажалша город. Мүнөө 200 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байhан Днепропетровскые манай орон нигэжэл мэдэдэг юм. Городой партийна, совет ниитын организацинуудай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан эндэ үнгэргэгдэхэдөө, энэл ушар хэрэгтэ зорюулагдаhан байна. Үйлэдбэриин түрүүшүүл, шэнэ юумэ үүсхэгшэд, партиин ветеранууд, революционно тулалдаануудта, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшад, эрдэм соёлой ажал ябуулагшад, сэрэгэй алба хаагшад, Свердловск, Саратов, Донецк, Запорожье болон ороной бусад хото городуудhаа ерэhэн айлшад оперо болон баледэй театр соо сугларба.

Днепропетровско горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. А. Лях баярай суглаа нээбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюро суглаанай хүндэтэ президиумдэ баяр баясхалангай оршон байдалда hунгагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Украинын компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкидэ үгэ үгтэбэ. Партиин Днепропетровско горкомдо, горгүйсэдкомдо, городой бүхы ажалшадта Леонид Ильич Брежневэй эльгээhэн амаршалгые суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалга доро тэрэ соносхоо.

200 жэлэй туршада Днепр дээрэхи городой гаталhан алдарта революционно, дайшалхы болон ажалай зам тухай В. В. Щербицкий хөөрэжэ үгэбэ. Социалис мүрысөөндэ болон үндэр уялгануудаа дүүргэлгэдэ туйлагдаhан амжалтанууд днепропетровскынхидай болон эндэхи 80 мянга гаран коммунистнуудай габшагайгаар ажаллаhанай үрэ дүн болоно гээд тэрэ тэмдэглэбэ.

В. В. Щербицкий Днепропетровские Ленинэй ордендоор шагнаhан тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ уншаад, үни удаан үргэлжэлhэн альга ташалга доро энэ үндэр шангые городой туттa хадаба.

Партиин Днепропетровско горкомой нэгэдэхи секретарь В. Г. Бойко, металлургическа түхеэрэлгэнүүдэй заводой булад хайлуулагша, Социалис Ажалай Герой И. А. Василенко, Екатеринославщинада болоhон революционно тулалдаануудта хабаадагша Я. А. Звижулев, партиин Днепропетровско обкомой нэгэдэхи секретарь А. Ф. Ватченко болон бусад үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ днепропетровскынхид бүхы хүсэеэ зорюулха юм гээд Коммунис партие, Советскэ правительствые найдуулаа.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ зорюулhан амаршалгын бэшэгые нэгэн дуугаар баталан абаа.

МҮНӨӨ ҮЕЫН ХҮН ТУХАЙ

СССР-эй болон РСФСР-эй композиторнуудай союзуудай правлениинүүдэй нэгэдэмэл пленум Москвада боложо, майн 21-дэ дүүрэбэ. Тэрээндэ хабаадагшад КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, совет композиторнуудай үмэнэ табигдаhан зорилгонуудые зүбшэн хэлсээ.

СССР-эй СК-гай правлениин нэгэдэхи секретарь, Социалис Ажалай Герой Т. Н. Хренников ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө, совет композиторнууд мүнөө Агууехэ Октябриин 60 жэлэй ойдо эдэбхитэйгээр бэлэдхэл хэжэ байна гээд тэмдэглэбэ. Эдэнэр хадаа манай үеын хүнүүдэй шэнжэ шанарые, коммунизм байгуулгын түлөө баатарлиг тэмсэлые хүгжэмэй хүсөөр харуулха гэhэн бодолтой байна.

Энэ табан жэлдэ 10 мянга гаран творческо уулзалгануудые, композиторнуудай авторска концертнүүдые жэл бүхэндэ заводуудай цехүүд соо, колхоз, совхозуудта, сэрэгэй частьнуудта үнгэргэжэ байхые бидэ дурадханабди, гээд СССР-эй СК-гай нэгэдэхи секретарь тэмдэглээ.

Социализм байгуулгын шэнэ илалтануудай программа

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа үгэ хэлэлгын дүүрэhэнэй hүүлээр СЕПГ-гэй IX съезд удаадахи асуудалые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Х. Зиндерман, ГДР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа СЕПГ-гэй IX съездын директивэнүүдэ гэhэн элидхэл хэбэ.

«СССР-эй арадай … 1976—1980 онуудта … хэ гол шэглэлнүүд» … 500, 800 мянган … хүсэтэй энергобл… мүн гидравлическ… газай турбинануудые … гаргадаг болохо гэ… дана. Энэ талаар … градский металлу… завод» гэжэ турби… бүтээн гаргадаг үйл… нэгэдэл амжа… ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: … ГЭС тэ эльгээгдэхэ 2… ган киловатт хүсэтэй … бина.

ТАСС-ай фотох…

ВЛКСМ-эй XVII СЪЕЗДЫН НЭРЭМЖЭТЭ БҮХЭСОЮЗНА КОМСОМОЛОЙ ГАБШАГАЙ БАРИЛГЫН ОТРЯДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ҮРЭ ДҮНГҮҮД БА БАМ БАРИГШАДАЙ 1976 ОНОЙ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ

...и үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна

БЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ габшагай отряд барилгын комсомолой нэгэ бүлэдэ нэмэн ороод, залуу барилгашадай түрүү зэргэдэ жагсан ябаа.

Барилгын баруун, түбэй участогууд, Шимановска комплексын барилга дээрэ тэдэнэр ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Посёлогууд баригдаа, харгы гаргагдаа. Эдэ бүхы барилгануудта отрядай гэшүүд хабаадалсаба. Виктор Лакомовой хүтэлбэрилдэг отряд хүшэр hүндэ эрхэ байдалда ажаллажа, Усть-Кут тээшэ харгы гаргаhан байна. Тэрэ Абакан — Тайшет, Хребтовая — Усть-Илимская гэhэн харгы барилгада ажалай ехэ габьяа гаргаhанай түлөө Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэhэн. Бригадань БАМ дээрэшье түрүү зэргэдэ ябана. В И Лакомов РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар hунгагдаа, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат болоо.

Хоёр жэлэй саада тээ Звёздныи ерэhэн барилгашадай олониинь бүхы баруун участок дотороо hайн мэдээжэ болонхой. Владимирска областьhоо ерэhэн Вячеслав Аксёнов модо отологшын, харгы заhабарилагшын мэргэжэл богони болзор соо шудалhан юм. Тэрэ Хүндэлэлэй Тэмдэг орденоор шагнагдаа, Илалтын Тугай дэргэдэ дүрөө абхуулха эрхэдэ хүртөө.

Ленинградай, Башкириин, Хойто-Осетиин, Орёл городой, Украинын, Воронежой болон бусад город, область, республикануудай түлөөлэгшэд тухай халуун үгэнүүдые хэлэмээр. Жэшээлхэдэ, Башкириин комсомолой түлөөлhэн 16 хүнэй дайшалхы коллектив БАМ-да ерээд, мүнөөшье бултадаа ажаллажа байhаар. Ленинградаихидай БАМ дээрэ бодхоhон түрүүшын объект Таюра гол дээгүүрхи хүүргэ болоно.

Усть-Кут — Звёздный участогта комсомол-залуушуулай эбтэй эетэй коллективүүд байгуулагдаа. Эндэхи механизаторнуудай 20 мянган кубометр газар малтахын түлөө хүдэлөөн бүхы БАМ дээрээ hайшаан дэмжэгдээ. Богони болзор соо Звёздныи танигдахаар бэшээр хубилба. Багахан десантhаа 6 мянган ажаhуугшадтай болоо. Эндэ 4 мехколонно, мостоотряд, Армстрой — БАМ хүдэлнэ, 3 столово, 5 магазиң бии болоо. 266-дахи СМП-гэй хүсэ шадалаар 13 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай баригдаhан байна. Барилгашадай эршэтэй шанга ажалай ашаар Лена — Звёздный участогаар поезднууд болзорhоо урид ябажа эхилээ.

БАМ — Тында линиие болзорhоонь урид дүүргэхэ. Тында городто элдэб олон барилга эрхилхэ хэрэгтэ отрядай барилгашад горитой хубитаяа оруулжа байна. Залуушуул шэмэрүүн хүйтэн уларилтай энэ хизаарта дурлан, транспортна барилгашанай мэргэжэл олоо. Олон барилгашад зол жаргалаа эндэ олоhон, бүлэ болон хамтарhан, үхибүүдтэй болоhон байна.

Хүнүүд эрхимээр ажаллана. Тындада ажалладаг дүрбэн барилгашад орден, медальда хүртөө. Татьяна Васина Хүндэлэлэй Тэмдэг орденоор, Ахид Гишлакаев, Пётр Стороженко, Игорь Синицын «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа. Штукатурщигуудай бригадир Любовь Чураева. ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ отрядай комиссар ба шулууша дархашуулай бригадир Владимир Мучицын Ленинскэ комсомолой шанда хүртэhэн байна. Отрядай 66 гэшүүд ВЛКСМ-эй ЦК-гай шанда хүртөө.

Отрядай гурбадахи бүлэг, Москвагай, Краснодарай, Тулын, Калугын, Калининай Костромагай ба Брянскын, Белоруссиин ба Узбекистанай түлөөлэгшэд БАМ-ай барилгын индустри болохо Шимановска комплекс дээрэ ажаллана. Гэр байра, хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүдэй ба томо панелиин гэр барилгын цехүүд, бетон холихо цех эндэ баригдаа. Гоё hайхан, болбосон түхэлтэй шэнэ посёлок ургаж бодоо.

hурган хүмүүжүүлгын хүдэлөөн БАМ дээрэ үргэнөөр дэлгэрээ. 500 гаран хүдэлмэришэд залуушуулые хүмүүжүүлнэ, ажалда дүршүүлнэ. Эдэнэй ашаар 1800 залуу хүдэлмэришэд ажаллажа байгаад мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлээ. 1500 хүн коммунис ажалай 96 hургуулида hуража, бэлэдхэл гарана. 810 хүн дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудта заочноор hуралсана.

Мүнөө үедэ барилгын бүхы организацинуудта дуунай, хатарай, драмын, хүгжэмэй коллективүүд, агитационно-уран hайханай бригаданууд эмхидхэгдэнхэй.

Барилгашадай залуу коллективэн өөрын ёhо заншалтай болоhониинь ехэ hайшаалтай. Түрүүшын десантда хабаадалсаха, нэрээрнь нэрлэгдэhэн техникэ абахын. Дружба поездын делегацида орохын, түрүүшын кубометр бетон табихын эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн залуу барилгашадай дунда дэлгэрэнхэй. Эгээл гол шухала ба үнинэй ёhо заншал хадаа хани нүхэсэл болоно. Элдэб наци, яhатанай, аха дүү хани нүхэсэл, хоорондоо мүрысэдэг залуу коллективүүдэй, эрэшүүлэй, мүн басагад, хүбүүдэй хани нүхэсэл эндэ элеэр харагдана. Энэ хадаа тэдэниие Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай нэгэ коллектив болгон нэгэдүүлнэ.

Элидхэлшэ барилга дээрэхи зарим амжалта тухай тэмдэглэхэ зуураа, хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, бии байгаа дутагдалнууд тушаа тогтон хэлээ.

Гэр байранууд, культурно-ажаhуудалай, үхибүүдэй эмхи зургаан удаанаар баригдана. Культурын эмхи зургаануудай хүдэлмэри залуушуулай эрилтэhээ гээгдэнэ. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдал бии. Улькан, Могот, Золотинка поселогуудта hайнаар ажаллаха, сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга боломжо байгуулагданхай. Харин бусад тосхон, поселогууд иимэ байдалтай үшөө болоо дүй байhаар.

Барилгын организацинуудта автотранспортын ба барилгын техникэ харууhалха, ашаглаха талаар ехэ дутагдал бии. Заhабариин бааза байгуулха хэрэгтэ бага анхарал хандуулагдана. Барилгын шанар hайжаруулха эрилтэ ёhотой шангаар табигданагүй.

«Би барилгын эзэнби» гэhэн hайн hайхан хүдэлөөн манай барилга дээрэ дэлгэрэнхэй. Энэ хүдэлөө улам саашань хүгжөөхэ, ажалдаа хайхарамжагүйгөөр, техникэ, материалда эзэн бусаар хандаха ушарые усадхан зайсуулха, алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэл дэлгэрүүлхэ шухала.

ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ габшагай отрядта залуу хүдэлмэришэдые нэмэн абаха, тэрэнэй түрүү үүргэ саашаданшье дээшэлүүлхэ талаар зохихо хэмжээ ябуулга хараалха, бэелүүлхэ тухай элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Арбадахи табан жэлдэ совет арадай урда асари ехэ зорилгонууд табигдаа. Байгал-Амарай түмэр зам барилгашадай зорилгошье харюусалга ехэтэй. Ганса энэ жэлдэ ехэ гаргашын барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхээр хараалагдаа. Энэнь 1975 онойхиhоо нилээн дээшэ гэхэ гү, али 28 процентээр ехэ юм. Тында — Беркакит гэhэн линидэхи хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха, баруун участогай Набель станци хүрэтэр поезднуудые ябуулдаг болохо. Шимановско барилгын индустриин комплексын олон барилга ашаглалгада оруулха эрилтэ энэ жэлэй эгээл шухала, габшагай зорилго болоно.

БАМ дээрэ ажаллахаар эльгээгдэhэн манай ороной республика, хизаар, областьнуудай залуу түлөөлэгшэд, комсомолой габшагай отрядай барилгашад ехэ харюусалгаяа мэдэрэн, КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые угтан абаа. Тэдэнэр урдаа табигдаhан зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсобо.

«Ашаг үрын ба шанарай табан жэлдэ — залуушуулай эдэбхи үүсхэл ба зохёон байгуулхы ажал» гэhэн уряатайгаар тэдэнэр ажаллана.

БАМ-ай объектнүүдые хараалагдаhан саг болзор соонь, болзорhоонь урид барижа дүүргэхын түлөө мүрысөөн дэлгэрээ.

ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна комсомолой отрядтай суг хамта БАМ-ай залуу барилгашад парти, правительствын Ленинскэ комсомолой даабари амжалтатайгаар дүүргэхэ, Байгал-Амарай түмэр замай барилгые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа, эдэбхи үүсхэлээ зорюулха байха гэжэ батаар этигэнэбди гээд элидхэлшэ үгэеэ түгэсхэбэ.

* * *

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэ эхилнэ.

— Бидэниие ВЛКСМ-эй XVII съездын делегадууд холын замда үдэшөө hэн. Тинхэдэнь бэрхэшээлнүүдhээ айнгүйгөөр, манай орондо шухала хэрэгтэй энэ харгые болзорhоонь урид ашаглалгада үгэхын тулада хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхэбди гэжэ шахаа тангаригаа үгөө hэмди, — гээд БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай комиссар, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат **В. Мучицын** мэдүүлнэ.

Энэ тангаригтаа үнэн сэхэ байhанаа залуу барилгашад харуулжа шадаа. Барилгын баруун, түбэй, зүүн участогуудта хүдэлхэдөө, эдэнэр шэнэ посёлогуудые, Тында хотые барилсаhан байна. Гадна Тындэhээ БАМ станци хүрэтэр зурыха түмэр харгые болзорhоонь урид ашаглалгада оруулха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа.

Отрядай бүхы гэшүүд хоёр-гурбан мэргэжэлтэй болонхой. В. Лакомов Т. Васина хоёр РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар hунгагдаа. Үшөө 12 хүн районно болон поселково Соведүүдэй депутадуудай уялга дүүргэнэ. Табан хүн Ленинскэ комсомолой шангай лауреадуудай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Отрядай гэшүүн бүхэн шахуу комсомолой саг үргэлжын даабаритай.

— Манай отрядай гэшүүд ургаа, бэхижээ. Мүнөө бидэнэр ямаршье орёо асуудал шиидхэжэ шадаха хүсэн болообди, — гээд нүхэр Мучицын үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. — Эрхим лэ зон гээшэ даа отрядайхиднай. Зүгөөр бэрхэшээлнүүдhээ айгаад зугадаhан, бусаhан хүнүүд бидэнэрэй дунда бии байгаа. Теэд иимэшүүл үсөөн. ВЛКСМ-эй ЦК-гай элдэб тэмдэгүүдээр 152 хүн шагнагдаа. 28 залуу барилгашад Илалтын тугай дэргэдэ фото-зурагаа абхуулжа ерээ hэн. Эдэнэр лэ манай отрядай шэнжэ шанарые тодорхойлно, эдэнэр лэ!

СССР-эй летчик-космонавт В. В. Лебедев тус отрядай хүндэтэ гэшүүниинь болонхой юм. Тэрэ зундаа амаралтада гарамсаараа, БАМ-ай түбэй участогта ерэжэ хүдэлдэг. Мүнөөшье ерэхээ байна. Москвагай авиационно институдай студентнэрhээ бүридэhэн барилгын отрядай командир болоо. Тиимэhээ гансаараа ерэхэгүй, харин горитой туhаламжа үзүүлхэ залуу хүбүүд, басагадые асарха.

— Бүхы оромнай, бүгэдэ араднай маанад тухай hанаагаа зобоно. Бидэнэр өөhэдыгөө гансаардангяар hанаагүйбди, — гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлнэ. — Юуб гэхэдэ, театр, кино болон эстрадын артистнууд, уран hайханай бүлгэмүүдэй гэшүүд бидэндэ ходо ерэжэ байдаг. Шефүүднай баhал ехэ оролдосо гаргадаг. Тиимэhээ отрядайнгаа гэшүүдэй зүгhөө тэдэнэртэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэнэб, — гээд нүхэр Мучицынай хэлэхэдэнь, залсоо hуугшад нэрьемэ альга ташалгаар дэмжээ hэн.

Шэнэдхэн заhабарилгын 21-дэхи поезд 30 гаран жэлэй саана бии болгогдоhон юм. Тиихэдээ дайсанай хүрээлэлгэдэ ороод байhан Ленинградта шухала хэрэгтэй ашаа зөөхэ ори ганса харгы Ладога нуур дээгүүр таталсаhан байха. «Ами наhанай харгы» тухай хүн бүхэн дуулаhан, мэдэhэн байха. Удаань Украина, Молдавиин газар дээрэ фашистнарай hандаргаhан хото тосхонуудые hэргээн бодхоолсоо.

Энэ коллектив баhал БАМ барилсана. Манай ороной ВЛКСМ-эй республиканска, областной 10 организациин эльгээhэн түлөөлэгшэд эндэ хүдэлнэ, эрхимээр хүдэлнэ гэжэ тус поездын комсомол залуушуулай бригадые даагша, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат **Ю. Бочаров** мэдүүлнэ.

А. Никитенко, В. Маляко, Д. Пешков болон бусад залуу барилгашад габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Москва хотын комсомолой түлөөлэгшэ Геннадин Гаврилов гээгдэлдэ ороhон бригадые hайн дураараа даажа абаад, эрхим эмхидхэлшэ байhанаа бодотоор харуулаа. Мүнөө энэ бригадань түрүү коллективүүдэй тоодо ороно.

Поездын коллектив гүрэнэй түсэб болон абаhан социалис уялгануудаа хододоо үлүүлэн дүүргэдэг юм. 1974 онhоо хойшо абаад харахада, жэлэй даабариинь дүүргэлтэ дунда зэргээр 135 процент болоно. Харин 1975 оной түсэб 153 процентдэ хүргэгдөө. Тингэжэ hүүлшын 9 hара соо харьяата министерствынгээ, профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын улаан тугые алдангүй барижа байна.

hурган хүмүүжүүлгын хэрэгтэ онсо анхарал хандуулнабди гээд нүхэр Бочаров тэмдэглэнэ. hурган хүмүүжүүлэгшэдэй совет эндэ бии болгогдонхой. А. Никитенко түрүүлэгшээр hунгагданхай юм. Комсомолой путевкоор ерэhэн залуу хүн бүхэниие дүршэлтэй барилгашад шефтээ абажа, мэргэжэл олгуулдаг. Тингэжэ поездын коллективэй туйлаhан амжалтануудта hурган хүмүүжүүлэгшэд горитой хубитаяа оруулна бшуу. Комсомолец бүхэниие, залуу хүн бүхэниие ниитын хүдэлмэридэ элсүүлхын тулада ехэ юумэн хэгдэнэ. Бүхы hайн hайхан хүдэлөөнүүдэй эхи табигшад ВЛКСМ-эй гэшүүд. «Би барилгын эзэнби» гэhэн уряа доро дэлгэрhэн алмалта, арьбалалтын, эрхим шанарай түлөө тэмсэл бүри эршэтэй болоно байна. Онсолходо, залуушуул хадаа поездын хүтэлбэрилэгшэдэн найдамтайгаар түшэглэхэ хүсэн гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэнэ.

Зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ ханган, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ажалые нүхэр Бочаров эрид шүүмжэлээ. Эдэ организацинуудай хүдэлмэриие hайжаруулхын тулада хэмжээнүүдые саг дары абаха гээшэ тон шухала болоо гэжэ тэрэ үгынгөө түгэсхэлдэ онсолбо.

ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай гэшүүд байhан басагадай зүгhөө барилга хабсаралгын 266-дахи поездын штукатур маляр **А. Галянова** үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ XVII съездын манда үзүүлhэн этигэл найдабариие харюулжа шадаа оди гэжэ суглааргшадта элидхэбэ. Таюра мүрэнэй эрьедэ нэн түрүүн бууhан залуушуулай десантын бүридэлдэ оройдоол 19 басага, ороо hэн. Мүнөө тэндэ Звёздный хото урган бодоо. Энэ хотые бариха хэрэгтэ эрэлхэг зоригтой эдэ басагадай оруулhан горитой хубита бии. В. Гирько, Н. Филатова, болон бусад хүбүүдшэ дутуугүй hайнаар хүдэлөө. Харин Татьяна Фитяева Эрхүүгэй областной Соведэй депутадаар hунгагдаа, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медаляар шагнагдаа.

Басагад-барилгашад хүндэ бэрхэшээлнүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр дабажа гараад, мүнөө бүри hайнаар, габшагайгаар хүдэлхые оролдоно. Тингэхэ зуураа эрдэм мэдэсэеэ саашадань дээшэлүүлые ехэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, 5 басагад институдууд та ороод заочноор hуража байдаг.

Хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ 80-яад онуудай эхеэр, Лена станцинаа, Комсомольск-на-Амуре хото хүрэтэр поездоор ябаха саг тухай бодожо, иимэ баяр баясхаланта үдэрые бүри дүтэлүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ Антонина Галянова мэдүүлээ.

— Маанад бултадаа Эхэ оронойнгоо элдэб нютагуудhаа ерэhэн зомди. Тиимэhээ тэндэхи комсомолой организацинуудтай холбоо барисаагаа улам бэхижүүлхэ ёhотойбди, — гэжэ барилга хабсаралгын 567-дохи поездын модошо дархан **В. Титомир** хэлэнэ. — Маанад, 29 хүн Молдавиин ССР-hээ ерээбди.

Үнэхөөрөөшье, БАМ-ай барилгашадай hайн hайхан жэшээ дээрэ залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэг нютаг нютагуудай комсомолой организацинуудай онсо анхарал татахал ёhотой гэжэ hанагдана.

Барилга-хабсаралгын 583-дахи поездын комсомол-залуушуулай, Н. Островскиин нэрэмжэтэ шулуушадай бригадые даагша **А. Никифоренко** бригадна подряд үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тухай онсо тогтожо хэлэhэн байна.

Нүхэр Никифоренкын бригада энэ арга хэрэглэhэнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсые 196 процентээр дээшэлүүлээ. Түсэбэйшье дүүргэлтэ 150 процентhээ бага бэшэ байдаг болоо. Хэрбээ түрүүшынгээ гэрые 7 hара соо барижа дүүргээ hаа, мүнөө 4—5 hара соо дүүргэнэ.

Бригадна подряд хэрэглэжэ, hайнаар хүдэлхын тулада ажалайнгаа эмхидхэлые үндэhөөрнь hайжаруулха шухала. Гадна бригадын гэшүүн бүхэнэй дадал шадабариhаа, эрдэм мэдэсэhээ бүхы юумэн ехээр дулдыдана. Тиимэhээ А. Никифоренкын бригадын гэшүүд бултадаа hурана. Зариманиинь институт, техникумүүдтэ заочноор оронхой, нүгөөдүүлынь комсомолой политhуралсалай семинарнуудта ябажа, экономико, политика шудална. Эдэнэр бултадаа хэдэ хэдэн мэргэжэлтэй болоhон байха юм.

Бригадна подрядай ехэ туhатай, түрүү арга байhаниие онсо тэмдэглээд, БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан барилгашадай бүхы бригадануудта энэ арга нэбтэрүүлхэ шухала гэжэ нүхэр Никифоренко тэмдэглээ.

Бүхы арга боломжонуудаа нарийнаар шэнжэлэн хаража үзөөд, табан жэлэйнгээ түсэөые 3,5 жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гэжэ тэрэнэй бригада шиидээ.

БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядые саашадань бүри бэхижүүлхэ тухай барилга-хабсаралгын 567-дохи поездын техник-барилгашан **Л. Шпакова** хэлэбэ. Отрядай гэшүүн бэшэ эрхим хүбүүд, басагадые баяр ёhололой оршон байдалда отрядайнгаа бүридэлдэ абадаг байбал, таарамжатай hэн гэжэ тэрэ тон зүб тэмдэглээ.

— Манай үе сагай барилга хэхэ путевко комсомолой XVII съезд 1974 оной апрелиин 27 до бидэнэртэ барюулаа hэн, — гэжэ 544-дэхи СМП-гэй шулууша дархан, комсомолой габшагай отрядай гэшүүн **Татьяна Васина** хэлээ. БАМ тухай суу хаа хаанагүй тараа. Бидэнэр тэрэнэй түрүүшын барилгашад гээшэбди. Мүнөө эндэмнай оронои бүхы область, республикануудай түлөөлэгшэд ажаллана. Ганса манай комсомол-залуушуулай поездо 12 национальностиин түлөөлэгшэд бии.

«Комсомолой XVII съездын нэрэмжэтэ» гэhэн нэрэ зэргэ бидэнэрые ехэ юумэндэ уялгана. Бидэнэрэй урагшаа дабшаха замдамнай, ажалдамнай олон бэрхэшээл дайралдаха гэжэ мэдэрhэн байгаабди, мэдэрнэбди. Володя Мучицынай хүтэлбэри доро эмхидхэгдэhэн манай шулуушадай бригада түрүүшын hараhаа даабаряа 130—150 процент дүүргэжэ эхилhэн юм. Мүнөө бидэнэр 48 байратай гэр барижа байнабди.

Бидэнэр нэгэ hанал эрмэлзэлгэтэй, эбтэй эетэй коллектив болонхойбди. 17 хүнhөө бүридэhэн бригадын 4 гэшүүн дээдэ hургуулида hуралсана, хоёрнай үдэшын hургуули дүүргэжэ байна. Ажахын тоосоондо орохо гэжэ бригадамнай хараалаа. Шанарай ба ашаг үрын энэ табан жэлдэ барилгые hайнаар хэхэ гэжэ оролдонобди. Гурбан хүнhөө шанарай пост эмхидхэгдээ, бригадын гэшүүн бүхэнэй ажалаа ямараар дүүргэдэг байhаниинь шанарай экран дээрэ бэшэгдэдэг болоо. Бидэнэр мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлнэбди.

Олон тээhээ ерэhэн бидэнэр өөhэдынгөө область, хизаарай этигэл найдабари харюулха гэжэ эрмэлзэнэбди. Бидэнэрэй түлөө тэдэнэр улайхалгүй байха. Парти, правительствынгаа даабари дүүргэхэбди, БАМ-ые саг болзор соонь барихабди гэжэ би өөрынгөө коллективэй зүгhөө мэдүүлнэб.

Республикымнай газар дайдада БАМ-ай харгы баригшадай зүгhөө **Александр Петушинов** үгэ хэлээ. Энэ участок бүхы түмэр замай эгээл хүндэ хүшэр хубинь болохо юм. БАМ үндэр хоёр хада сүмэ сохин гараха ёhотой. Тиимэhээ дэлхэй дээрэ эгээл шухаг хоёр тоннель эндэ баригдаха. Ехэ бэрхэшээлэн дайралдабашье, бидэнэр урдахи зорилгоёо эршэмтэйгээр дүүргэхэбди.

БАМ баригшадай түрүүшын десант 1974 оной майн 25-да Улаан-Үдэhөө гаража Тазы — Уоян гэhэн авто-харгы барихаар зорёо hэн. Тиихэдэ бидэнэр 50 хүн байгаабди. Мүнөө республика дотор най 7 мянганhаа олон барилгашад ажаллана.

575-дахи СМП-гэй Ленинскэ комсомолой шангай лауреат Александр Рябковой даадаг, 11-дэхи тоннельнэ отрядай Геннадий Кузьминай даадаг бригадануудай үүсхэлээр комсомол-залуушуулай бригадануудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Манай үе сагай шухаг тоннельнүүдые барихын тула түрүүшээр 11-дэхи тоннельнэ отряд, хожомоо «Бамтоннельстрой» гэжэ управлени эмхидхэгдэhэн байгаа. Мүнөө тоннель бариха бэлэдхэл хэгдэжэ, гэр байра, үйлэдбэриин бааза, ондоошье барилга хэгдэжэ байна.

Барилгашадай хүшэр байдалда ажаллажа байhые нэгэ иимэ баримтаар гэршэлжэ болохо. Хойто-Муйска тоннелиин баригдаха газарта мүнөө дээрээ ганса вертолёдоор хүрэжэ болохо. Гэбэшье бидэнэр эршэмтэй шангаар ажалланабди, жэлэй 4 hарын түсэбые 117,3 процент дүүргээбди.

БАМ ехэ барилга болоhоо гадна, хүнүүдэй абари зан, зориг хатуужуулха ёhотой. Москва, Ленинград, Харьков, Киев, Таллинhаа, Казахстанhаа ерэhэн барилгашад эндэ өөhэдынгөө hуури олоhоноо бодото ажал хэрэгээрээ баталан харуулна. Ажалай габьяа, эршэ зориг гаргагшад олон даа. Ямаршье бэрхэшээлэй дайралдабашье, бидэнэр урагшаа зоримгойгоор дабшахабди, урдахи зорилгоёо бэелүүлхэбди, даабаряа дүүргэхэбди.

Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, СССР-эй летчик - космонавт **В. И. Севастьянов** залуушуулда хандажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна. Тиихэдээ өөрынгөө космонавтнуудай отрядай ажал хэрэг тухай хөөрөөд, эхэ эсэгэнэрэйнгээ гаргаhан замаар коммунизм тээшэ бүри эршэ хүсэтэйгөөр дабшахыень үряалаад, амжалтатай hайнаар хүдэлхыень, зол жаргал эдлэжэ ябахыень слёдто хабаадагшадые үреэгээ.

Барилга-хабсаралгын 266-дахи поездын начальник **Р. Г. Миллер**, Амарай дорпрофсожой түрүүлэгшэ А. М. **Сафронов**, «Московский комсомолец» отрядай командир, барилга-хабсаралгын 543-дахи поездын начальнигай орлогшо **В. И. Сергеев**, шэнэдхэн заhабарилгын 21-дэхи поездын начальник **А. И. Шрайбер**, оньhожоруулагдамал 132-дохи колонныг комсомол-залуушуулай экскаваторна комплексын бригадир **В. П. Просенюк** гэгшэд элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба.

БАМ-ай бүхы залуу барилгашадта слёдто хабаадагшадай хандаhан нээмэл бэшэг, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ телеграмма уншагдажа, ехэ дэбжэлтын оршон байдалда батлагдаа. Удаань ажалдаа онсо шалгарhан залуу барилгашадта ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотанууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаhан байха юм.

Энээгээр слёдой хүдэлмэри дүүрээ.

* * *

Үсэгэлдэр энэ слёдто хабаадагшад манай республикын ниислэл хото Улаан-Үдын түүхэтэ газарнуудтай, промышленна предприятинуудтай танилсаа, этнографическа музей ошожо хараа

БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна габшагай отрядай командир Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, барилгын бригадир Виктор Лакомов слёдто хабаадахаа ерэhэн залуу барилгашадай дунда. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай гэшүүд слёдой нээгдэхын урда Улаан-Үдын Соведүүдэй талмай дээрэ ерэжэ, хүдэлмэришэн арадай агууехэ вождь В. И. Ленинэй хүшөөдэ баглаа сэсэгүүдые, шэлбүүhээр гоёогдоhон гирлянданууды табяа. Коммунис партидаа, арадтаа хододоо үнэн сэхэ ябахабди гэжэ тангариглаа. Эндэ КПСС-эй обкомой хоёрдохи секретарь К. М. Продайвода, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев, Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. И. Севастьянов болон манай ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд байлсаба.

Слёдой эхилхэдэ, БАМ дээрэ хүдэлжэ байhан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай командир, Ленинскэ комсомолой шангай лауреат В. Лакомов участок участогуудай бүлэгүүдэй командирнуудhаа рапортыень абаа. Тиигээд слёдто хабаадалсахаяа отрядай бүхы гэшүүд ерээ гэжэ Президиумдэ [illegible] хэхэдэнь, слёт нээгдэhэндэ тоологдоо.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай хүдэлмэришэн залуушуулай таhагые даагша И. П. Смирнов элидхэлэй дүүрэhэнэн hүүлээр нэн түрүүн үгэ абаба. Тэрэ тус отрядай түүхэ тухай тобшохоноор тогтоо. Бии болоhонhоонь хойшо үнгэрhэн хоёр жэл соо юун хэгдээб, саашадаа юун хэгдэхэ ёhотойб гэжэ [illegible]. Удаань слёдто хабаадагшадта ВЛКСМ-эй ЦК-гай эльгээhэн амаршалгые тэрэ уншажа, текстыень В. Лакомовто барюулаа.

Слёдто хабаадагшадые Улаан-Үдэ хотын пионернүүд, залуу хүдэлмэришэд, студентнэр, техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудай hурагшанар [illegible] халуунаар амаршалба.

ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна габшагай отрядай залуу барилгашадай нэгэдэхи слёдто хабаадагшад Улаан-Үдэ хотын талмай дээрэ В. И. Ленинэй хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табяад байна.

ҺОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

РЕПОРТАЖ

БАМ дээрэ хүдэлжэ байһан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай гэшүүдэй слёдто зорюулагдаһан уран һайханай выставкэ Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ музей соо майн 20-до, үдэшын табан сагта нээгдэбэ. БАМ-ай барилгашадта айлшалхадаа бүтээһэн уран зурагуудаа манай республикын зураашад эндэ табиба. Гадна Москвагай уран зурааша М. Сидоров, Абаканай уран зурааша В. Бутанаев гэгшэдэй бүтээлнүүд эндэ мүн лэ харуулагдаһан байна.

ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев выставкэ нээлгын баяр ёһололые нээжэ, Буряадай АССР-эй уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшэ Д-Н. Д. Дугаровта үгэ үгэнэ. Тэрэ энэ выставкын туйлай ехэ удха шанартай байһан тухай онсо тогтоһон байна. Хамта дээрээ 150 гаран уран бүтээл харагшадай анхаралда табигдаба. Тэдэнэй дунда портредүүд ехэ олон. Гадна БАМ-ай барилгашадай габшагай ажал хэрэгүүдые харуулһан зурагууд баһал бии.

Энэ выставкые нээлгын баяр ёһололой үедэ КПСС-эй Буряадай обкомой хоёрдохи секретарь К. М. Продайвода, РСФСР-эй уран зураашадай холбооной правлениин секретарь, СССР-эй уран һайханай академиин гэшүүн-корреспондент Л. Н. Осипов болон манай ниислэл хотын ажалшадай түлөөлэгшэд байлсаба. Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. И. Севастьянов выставкэ нээхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэжэ, улаан лентэ таһа хайшалһан байха юм.

БАМ дээрэ хүдэлжэ байһан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ комсомолой бүхэсоюзна габшагай отрядай гэшүүд музейн залнууд соо оромсоороо, «харыт», Юра бэеэрээ һуужа байнал!», «Володя Шишкин юун тухай нитэрээ бодолгото болоо гээшэб?» гэлдэн, зурагуудай урда үни удаан зогсоно.

Манай республикын залуу уран зурааша В. Архиповай зурагууд выставкэдэ ехэ олоор табигдаа гэжэ тэмдэглэхээр. Тэрэнэй зураһан «Хүүргэ баригшадай отрядайхид» гэһэн зураг ехэ һонирхолтой. Ногоон-сэнхир үнгын һэлгэсээр тайгын дундуур харьялан урдаһан хүйтэн уһатай горхоной гүйсые ехэ элеэр, үнэхөөрөө этигэмээр харуулжа шадаа.

В. Архипов БАМ барижа байһан хүнүүдэй образуудые харуулхые ехэ оролдоно. Тэрэнэй портредүүд залуу наһанай һайхан хүсые, хүхюу хонгорые бодотоор харуулна. Иван Никитин, Любовь Монаулова, Татьяна Молоканова болон бусадай дүрсэ зурагууд энэ һанамжымнай зүб байһаниие гэршэлнэ бшуу.

Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша С. Ринчиновэй хэдэн бүтээлтэй выставкэдэ ерэһэн зон танилсаха байна. «Студентнэрэй бригадын гэшүүд». «Курлы хушуун дээрэхи майхан поселок» гэжэ фломастераар бүтээгдэһэн зурагууд хараха янзада зохид. Гэбэшье зарим зурагуудынь эскизшнуу шанартай. Саашадань бүрн һайнаар зуража, бэлэн болгоходонь, эдэ бүтээлнүүд хүнэй нюдэ хужарлуулхал байха гээд һанахаар һэн.

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Г. Рудиин зурагууд гол түлэб ехэ сэбэр, сэлмэг үнгэтэйгөөр зурагдаа. «Уланхаандахи вертолёдуудай буудаг газар» гэжэ зураг харахадаа, тэндэхи байгаалиин үзэсхэлэн һайханиие үнэн зүрхэнһөө мэдэржэ, урдань удаан зогсоходоо, авторай сэдьхэлые хүлгөөһэн бодолнуудые тааһан мэтээр өөрыгөө һанаа бэлэйб.

Залуу уран зурааша А. Антипкин баһал имэрхүү маягтайгаар зурана. «Уланхаан. Аэропорт», «Баргажан мүрэн дээгүүр гараһан хүүргэ» гэжэ зурагууд энээнэй гэршэ мүн.

М. Оленников, И. Налабардин, Г. Купцов гэгшэд гуашь болон пастелеэр зурагуудаа гол түлэб бүтээгээ. Эдэнэрэй хэжэ байһан зохёохы бэдэрэлгэнь амжалта асарха гэжэ найданабди.

Дээрэ дурсагдагша уран зураашад гол түлэб манай республикын харьяата газар дээрэ хүдэлжэ байһан БАМ-ай барилгашадые харуулна. Харин М. Сидоров В. Бутанаев хоёр баруун, гүбэй, зүүн участогуудай барилгашадта зурагуудаа зорюулаа. Тиимэһээ энэ выставкэ бүхыдөө БАМ-ай коллективэй суглуулагдамал образые харуулха түрүүшын һэдэлгэ мүн гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

М. Сидоров В. Бутанаев хоёр гол түлэб портредүүдые зурана. Шулуушан И. Щербаков, эдеэ шанагша Юлия Яремчук, жолоошон Виктор Лобанов, бригадир Юрий Бочаров, наймаалагша Любовь Устинова, автоколонныи начальник Владимир Шишкин, кондитер Татьяна Новоселова... Ондо ондоо абари зантай, наһаараашье, мэргэжэлээрээшье илгаатай хүнүүд. Зүгөөр нэгэ адли шэнжэтэй. Тэрэнь эрэлхэг зориг, түрүү үзэл бодол. Эдэнэр манай үеын агуу барилгада хүдэлнэ бшуу. Энээниие Сидоров Бутанаев хоёрой бүтээлнүүдтэй танилсахадаа ойлгожо абааб.

Тус выставкэ урдань табигдаһан зорилгодоо хүрөө гэжэ һанагдана. Гэбэшье БАМ-ай эрэлхэг барилгашадые, тэндэ хэгдэжэ байһан ажалай ольһые хүсэдөөр харуулхын уран һайханай аргаар арад зондоо бүри дүтэ, ойлгосотой болгохын тулада уран зураашад үшөөшье ехэ юумэ хэхэ ёһотой. Энэ замда түрүүшын туршалга болоһон тус выставкэ нэрлэгдэгшэ зорилгын лаб бэелүүлэгдэхэ байһаниинь бодотоор гэршэлнэ.

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Советскэ Союзай хоёр удаа Герой, СССР-эй лётчик космонавт В. И. Севастьянов, СССР-эй уран һайханай академиин гэшүүн-корреспондент А. Н. Осипов гэгшэд харагшадай дунда.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СССР-эй ШАТАРАЙ ФЕДЕРАЦИИН МЭДҮҮЛГЭ

Хэдэн национальна федерацинуудай арсалта хээшье һаань, Уласхоорондын шатарай федераци (ФИДЕ) эрэшүүлэй XXII, мүн эхэнэрнүүдэй VII бүхэдэлхэйн шатарай олимпиадануудые (дэлхэйн командна чемпионадуудые), тэрэшэлэн 1976 оной октябрьда ФИДЕ-гэй ээлжээтэ конгресс Израильда үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаба.

Шатараар үнгэргэгдэдэг бүхэдэлхэйн олимпиаданууд ехэхэн спортивна ушар хэрэгүүд байха зуураа, арадуудай хоорондохи хани барисаа, соёлой талаар харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ хододоо туһа нэмэри болодог гээшэ. ООН-ой зүгһөө абтаһан тогтоолнуудта, мүн уласхоорондын эрхын ниитэ нормонуудта эсэргүүсэжэ, хүршэ араб гүрэнүүд тушаа дайн сэрэгэй политика ябуулжа, тэдэнэй газар дайдын зарим хубинуудые эзэмдэжэ, эндэхи газар нютагуудай улад зониие хүсөөр даража байһан засагаархидай орон дотор олимпиадануудые үнгэргэхэ гээшэ олимпийскэ гол ёһонуудта, «Бидэнэр бултадаа нэгэн ниитэ бүлэбди» гэһэн ФИДЕ-гэй уряа тангаригта таарахагүй байна.

ФИДЕ-гэй бүхы гэшүүн федерацинуудта, тэрэшэлэн ФИДЕ-дэ хамжан орохо хүсэлэнтэй байһан тухайгаа мэдүүлһэн Африкын ба Азиин хэдэн оронуудай федерацинуудта шухала удха шанартай байһан асуудалнууд ФИДЕ-гэй конгресс дээрэ хаража үзэгдэхэ ёһотой. Хэрбээ Израильда конгресс үнгэргэхэ болоо юм һаа, зарим федерацинууд тэрээндэ хабаадалсажа шадахагүй байна.

Израильдахи мүнөөнэй ороон байдал хадаа спортсменүүдэй болон тусхайта түлөөлэгшэдэй аюулгүйе аршалан сахиха, мүн олимпиадануудые болон конгрессые зохид һайн эрхэ байдалда үнгэргэхэ арга олгогдохогүй байна.

1952 онһоо эхилээд дэлхэйн элдэб оронуудта болон түбинүүдтэ үнгэргэгдэһэн эрэшүүлэй арбан хоёр, эхэнэрнүүдэй зургаан олимпиадануудта хабаадалсахадаа, илажа гараһан совет шатаршад хэрбээ Израильда ээлжээтэ олимпиадануудай болон ФИДЕ-гэй конгрессэй үнгэргэгдөө юм һаань, хабаадалсажа шадахагүйбди гээд тоолоно.

Энэ хэлэгдэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй шатарай федераци хадаа бүхэдэлхэйн олимпиадануудые болон конгрессые хаана үнгэргэхэ тухай ФИДЕ дахин шиидхэбэри гаргаха ёһотой гээд тоолоно.

ЗАЛУУШУУЛТАЙ УУЛЗАБА

Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ город һайндэрэйхеэр гоёогдонхой байба. ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ Бүхэсоюзна комсомолой габшагай отрядай гэшүүдэй — Байгал-Амарай түмэр замай залуу барилгашадай түрүүшын слёдто ерээшэд городой хабарай түхэл шарайе улам гоёобо.

КПСС-эй обкомой ехэ зал соо Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй летчик-космонавт Виталий Иванович Севастьянов городой залуушуултай уулзаба. Буряад орондо пионерэй хүдэлөө үүсхэгшэд, үнинэй комсомолшууд, городой промышленна предприятинуудай залуу хүдэлмэришэдэй түлөөлэгшэд, һургуулинуудай һурагшад, партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд эндэ суглараһан байна. Таша улаан галстугтан — пионернүүд энэ залые шэмэглэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев, В. И. Севастьянов, ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Раднаев, КПСС-эй горкомой секретарь С. В. Ангапов гэгшэдые зал соо байгшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев энэ уулзалга нээгээд, лётчик-космонавт В. И. Севастьяновта үгэ үгэбэ.

Совет эрдэмтэдэй замбуулиниие шэнжэлхэ талаар хэжэ байһан ехэ хүдэлмэри тухайда Виталий Иванович дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ. Замбуулиниие үргэнөөр шэнжэлэлгын, совет эрдэм техникын энэ талаар туйлаһан гайхамшаг туйлалтануудай арадай ажахыда ямар ехэ удха шанартай байһан тухайда эрдэмтэ-космонавт хэлэбэ. «Салют-4» станци дээрэ хоёр һараһаа үлүү саг соо замбуулин руу хэһэн научна экспедици тухайдаа космонавт һонирхолтойгоор хөөрэһэн байна. В. И. Севастьянов П. И. Климук хоёрой замбуулинһаа хэһэн репортажынь хүн бүхэн һонирхон шагнадаг һэн. Энээнэйнгээ түлөө СССР-эй журналистнуудай холбооной шанда хүртэһыень һананабди.

Үгэ хэлэһэнэйнгээ удаа Виталий Иванович олон асуудалда харюусаһан байна. — Байгал далайе замбуулинһаа харахада, ямар бэ гэһэн асуудалда, космонавт нигэжэ харюусаба:

— Номин хүхэ уһатай, жэгтэй һайхан.

Удаань городой залуушуулай түлөөлэгшэд хүндэтэ айлшанаа амаршалба, баглаа сэсэгүүдые барюулба. Тон шуран ухаансар багашуул олон соогуур нэбтэржэ, космонавтын гарынь табюулжа абанад.

Дружинануудай Соведэй түрүүлэгшэ Нэлли Мунина томо гэгшын баглаа сэсэг айлшандаа барюулаад, амаршалба.

— Совет космонавтнуудай баатар габьяа, шэн зориг, бүхы ажабайдалынь манда үльгэр жэшээ болодог. Таанадые дууряахые оролдонобди, — гээд нэгэдэхи интернат һургуулиин шаби, комсомол хүбүүн Костя Ильин баглаа сэсэг айлшанда барюулаа.

ВЛКСМ-эй XVII съездын делегат, локомотив-вагон заһабарилгын заводой комсомол-залуушуулай бригадын бригадир, табан жэлэй залуу гвардеец, комсомолой обкомой бюрогой гэшүүн Виктор Бычков Виталий Ивановичые халуунаар амаршалаад, арбадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө улам һайнаар, улам эршэтэйгээр хүдэлхэбди гэжэ тангариглаба. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай комсомолой комитедэй секретарь Галина Цоктоева хүндэтэ айлшанаа амаршалаа.

Һүүлдэнь партиин областной комитедэй, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, ВЛКСМ-эй обкомой үмэнэһөө КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоев летчик-космонавт В. И. Севастьяновта ехэ баярые хүргөөд, замбуулиниие шэнжэлэлгэдэ, совет эрдэм, техникэ хүгжөөхэ хэрэгтэ космонавтнуудай улам ехэ амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Д. ЖУГДУРОВА.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Майн 23-һаа 30 болотор

ВОСКРЕСЕНИ, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.00 — «Олесь Гончарай зохёолнуудаар». 10.45 — «Хүгжэмтэ киоск» (үнгэтэ). 11.15 — Футбол. СССР — Чехословаки (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Хүгжэм» — теле-суглуулбари.

«Орбита». 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.00 — Уласхоорондын һонин (үнгэтэ). 14.00 — «Сегодня вечером Фернандель» гэжэ сериһээ. «Фрак» — уран һайханай фильм. (Итали — Франци, үнгэтэ). 15.15 — Забһарлалга. 15.25 — «Кабардинка» хатарна. Фильм-концерт (үнгэтэ). 15.50 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» (үнгэтэ). 16.40 — «На том и стоим» — телевизионно зүжэг (2-дохи хэһэг, үнгэтэ). 18.00 — «Время». 18.30 — «СССР-эй Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо». Оперын бэрхэ дуушад. 20.00 — «Хүдөөгэй час». 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «Байгаали ба хүн». 21.55 — РСФСР-эй габьяата артистка Лидия Русланова ород дуунуудые дуулана (үнгэтэ). 22.20 — «Маскарад» — уран һайханай фильм. 24.00 — «Время».

ПОНЕДЕЛЬНИК, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.30 — «Пока арба не перевернулась». Н. В. Гоголиин нэрэмжэтэ театрай зүжэг (үнгэтэ). 11.20 — «Композитор Дмитрий Шостакович». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Зураг бүхэндэнь — наран» (үнгэтэ). 12.25 — «Үхибүүдэй фильм». «Слепой музыкант» — уран һайханай фильм. 13.50 — Мультфильмнүүдэй программа (үнгэтэ). 14.20 — «Совет хууля гаргалтын эшэ үндэһэн. 14.50 — Забһарлалга. 15.00 — Хүнгэн атлетикээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР — Великобритани. Киевһээ дамжуулга (үнгэтэ). 15.15 — «Арадай уран бэлиг» — шэнжэлэл. 15.55 — «Анголо илаха» — баримтата фильм. 16.25 — «Черное солнце» — уран һайханай фильм. 18.00 — «Время». 18.30 — «Эжын һургуули». 19.00 — «Пока арба не перевернулась». Н. В. Гоголиин нэрэмжэтэ театрай зүжэг (үнгэтэ). 20.50 — Забһарлалга. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Арадай уран бэлиг» — шэнжэлэл. 21.55 — «Анголо илаха» — баримтата фильм. 22.25 — «Черное солнце» — уран һайханай фильм. 24.00 — «Время». 00.30 — Футболоор СССР-эй чемпионат «Спартак» (М.) — «Торпедо» (М.). Забһарлалгадань велосипед дээрэ дэлхэйн мүрысөөнэй түгэсхэл ГДР-һээ дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.00 — Б. Ямпиловай «Цыремпил Ранжуров» гэжэ оперо. Буряадай гүрэнэй оперо ба баледэй театрай зүжэг.

ВТОРНИК, 25

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.15 — **Монголой Арадай Республикын телевидениин программа.** 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 «Прозрачный Тамир» — уран һайханай фильм (Монгол-кино). 13.50 — «Уран гартан» (үнгэтэ). 14.20 — «Манай саад» (үнгэтэ). 14.50 — Забһарлалга. 15.10 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Спартак» (М.) — «Торпедо» (М.). (2-дохи үе, үнгэтэ). 15.55 — **«Социалис мүрысөөнэй ябаса».** Украинын КП-гэй Крымэй обкомой нэгэдэхи секретарь Н. К. Кириченко дамжуулгада хабаадалсаха. 16.40 — «Ямар мэргэжэл шэлэхэб?» Һургуулиин һурагшадай Москвагай предприятиин хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалга (үнгэтэ). 17.15 — «Фрак» — телевизионно уран һайханай фильм. «Сегодня вечером — Фернандель» (Итали — Франци). 18.00 — «Время». 18.30 — «Манай саад» (үнгэтэ). 19.05 — **Монголой Арадай Республикын телевидениин программа.**

Улаан-Үдэ. 20.50 — Телевизионно һонин. 21.10 — Гектар ба тэрэнэй аша үрэ». 21.40 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 22.00 — «Арадай театр» — литературна дамжуулга. 22.35 — «Во глубине сибирских руд» — киноочерк.

«Орбита». 22.55 — **«Социалис мүрысөөнэй ябаса»** 23.40 — И. С. Бах. Оркестрэй наадаха 4-дэхи сюитэ. (ре мажор). (үнгэтэ). 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Улаан-Үдэ. 19.00 — Үхибүүдтэ. «Шинии нүхэр — хүгжэм» 19.30 — «Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.50 — «Краснозвездная юность» — киноочерк. 20.10 — «СССР-эй гадаадын экономическа холбооной хүгжэлтэ» (буряадаар хөөрэлдөөн). 20.30 — «С маршрута не вернулись» — киноочерк.

«Орбита». 20.50 — Забһарлалга. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Прозрачный Тамир» — уран һайханай фильм (Монгол кино).

СРЕДА, 26

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.10 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди». 11.30 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Дети капитана Гранта» — уран һайханай фильм. 13.35 — М. Шолохов. «Доной рассказууд». Литературна уншалга (үнгэтэ). 14.05 — «Горнистнууд, дуугаа үгэгты» (үнгэтэ). 14.50 — Забһарлалга. 15.00 — Вл. Цыбин. «Уран шүлэг». 15.30 — СССР-эй арадай артист Дмитрий Гнатюгай концерт. 16.30 — «Таланты и поклонники» — уран һайханай фильм. 18.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Хүн ба хуули». 19.10 — Телевизионно һонин. 19.30 — КПСС-эй XXV съездын уласхоорондын удха шанар» (буряадаар хөөрэлдөөн).

«Орбита». 19.50 — СССР-эй арадай артист Дмитрий Гнатюгай концерт. 20.50 — Забһарлалга. 21.00 — «Серенада для мамы» — телевизионно зүжэг (үнгэтэ). 22.25 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ). 22.55 — **ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ленинэй орденто Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан ба концерт** (үнгэтэ). Забһартань — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — «Залуушуулай адресууд» (үнгэтэ). 19.30 — «Эрдэмтэдтэ үгэ үгтэнэ» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.50 — «Танай бэшэгүүдээр». 20.10 — Киноочерк. 20.30 — Зүүн Сибириин Гүрэнэй культурын институдай студентнэрэй концерт. 21.10 — «Мертвый сезон» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери).

ЧЕТВЕРГ, 27

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Мультфильмнүүд (үнгэтэ). 12.20 — «Залуушуулай адресууд» (үнгэтэ) 13.20 — «Угалзанууд» (үнгэтэ). 13.50 — «Мүнөө сагай эрдэм наука» (үнгэтэ). 14.20 — Үхибүүд РСФСР-эй арадай уран зурааша И. М. Семеновто айлшад. 14.50 — Забһарлалга. 15.00 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «КПСС-эй XXV съезд. Совет общественэй социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» 15.30 — Футболоор уласхоорондын мүрысөөн. СССР — Венгри (үнгэтэ). 17.00 — **ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ленинэй орденто Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан.** 18.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Зохёон байгуулхы ажалайнь намтар». Цыденжап Жимбиев. 19.15 — Телевизионно һонин. 19.35 — «Владимир Макаров дуулана» — фильм-концерт. 20.00 — «Шанарые хүтэлбэрилжэ болохо» (нэгэдэхи дамжуулга). 20.30 — «На земле Владимирской» — киноочерк.

«Орбита». 20.50 — Забһарлалга. 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Таланты и поклонники» — уран һайханай фильм (үнгэтэ). 22.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 23.15 — Футбол. СССР — Венгри (хоёрдохи тайм) Венгриһээ дамжуулга. (үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — «Угалзанууд» (үнгэтэ). 01.00 — Футболоор СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. «Черноморец» (Одесса) — «Динамо» (М). (2-дохи тайм) Одессаһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — ССР Союзай Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт (үнгэтэ). 20.20 — «Мүнөө сагай эрдэм наука» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 20.50 — «Коммунист» гэһэн телевизионно журнал. 21.30 — «Мёртвый сезон» ((2-дохи сери).

ПЯТНИЦА, 28
ХИЛЭ САХИГШАДАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 11.15 — «Ород хэлэн». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Гранитные острова» — телевизионно уран һайханай фильм (үнгэтэ). 13.30 — «Приключения с продолжением» ... шадта зорюулагдаһан ... грамма (үнгэтэ). ... «Баатаршалга». 14.50 — Забһарлалга. 15.00 — Ф... бол. «Черноморец» (О)... «Динамо» (М), (2-... тайм). 15.45 — «Мүн... хилэ сахигшадай ... СССР-эй хилэ сахигшадай ... сэрэгүүдэй штабай на... ник В. Ф. Лобанов дамж... гада хабаадалсаха. 16.0... Хилэ сахигшадай ко... харуулгадаха. 16.35 ... «Серенада для мамы» ... визионно зүжэг. 18.0... «Время». 18.30 ... ло» — дуу-хүгжэмэй ... самблиин концерт. 19.00 ... «Баатаршалга».

Улаан-Үдэ. 19.30 ... нэ һонин. 19.50 — «Т... галнууд». 20.50 — ... риин архитектура» — ... очерк.

«Орбита». 21.00 — ... һонин 21.15 — Футбол... номорец» (Одесса) — (... намо» (М), хоёрдохи ... 22.00 — «Илалтын ... Дуунай концерт. Союз... байшанай колонно за... дамжуулга. 24.00 — ... мя».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ...

Улаан-Үдэ. 18.50 — «... Үдэ» телевизионно жур...

«Орбита». 19.00 ... нитные острова» — ... һайханай телеви... фильм. 20.50 — 21... Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. Буряадай ... нинэй орденто гүрэнэй ... болон баледэй театрай ... жэг.

СУББОТО, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

«Орбита». 11.00 — «... шанартай зэд бараа ... гаргаха». 11.30 — «АБВ... ейка» (үнгэтэ). 12.00 ... Шэнэ һонин. 12.10 ... рэлхэд, таанарта» (үнг... 12.40 — «Үглөөгэй ... — хүгжэмтэ програм... 13.10 — «Кот в сапогах» ... мультфильм. 13.30 — ... Дэлхэй. «Замбуулин» ... — «Энээниие та шадах... викторина. 14.55 — З... байлга. 15.35 — Б... зе дуулаха. 15.45 — ... да» газетын политик... шэнжэлэгшэ уласхоор... ... удалаар хөөрэлдөө. 16.30 — «Кинопанорама». 18.00 — «Время». 19.15 Уран зохёолоор бүүл... һан кино. «Бег» (1-дэхи ... ри). 20.50 — Забһар... 21.00 — Шэнэ һонин. ... — П. И. Чайковский... тюрэ «Ромео и Джульетта» — фантази. 22.05 — ... Германэй концерт. 22.3... «Уялгые дүүргэгшэ ... уран һайханай фильм. 24... — «Время».

ВОСКРЕСЕНИ, 30
ХИМИГЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

Улаан-Үдэ. 9.25 — ... стране веснушек» ... бүүдтэ зорюулагдаһан ... грамма. 9.55 — Үхи... мультфильмнүүд харуул... ха. 10.25 — «И я хочу ... тавить песню».

«Орбита». 11.05 — ... Бах. Оркестрэй 4-дэхи ... (ре мажор). 11.3... Мультфильмнүүдэй прог... ма. 12.00 — Шэнэ ... 12.10 — «Мүнөөдэр — ... мигэй үдэр». СССР-эй ... буйлдуулгын, нефтехи... промышленностиин ми... В. С. Фёдоров дамж... хабаадалсаха. 12.25 — ... миин промышленно... хүдэлмэрилэгшэдтэ ... лагдаһан хүгжэмтэ пр... ма. 13.00 — «Советскэ... юзда алба хэнэб!» 14... «Чарли Чаплинай ... гатай фильмүүд» ... дээрэ». 14.50 — Забһ... га. 15.00 — «Алагша... суудал ... лагдаһан «Мир твоих ... чений» 16.00 — «Хүгжэмтэ ... 16.30 — Уласхоорондын ... нин. 17.00 — «Кинопа... шалаа». 18.00 — «Время». 18.30 — «В... «Ромэн» — фильм-... 19.30 — Уран ... буулгагдаһан кино. (2-дохи сери). 20.50 ... һарлалга 21.00 ... һонин. 21.15 — «... — химиин үдэр ... 21.30 — Химиин ... ленностиин хүдэлм... шэдтэ зорюулагдаһан ... жэмтэ программа. ... «Хүдөөгэй ... «Симфоническа Ехэ ... рэй час». 24.00 ...

ХОЁРДОХИ ПРОГР...

Улаан-Үдэ. ... «Красный галстук» ... һайханай фильм. 1... Москвагай хүгжэмэй ... лиин концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүүгэдэй техническэ творчество хүгжөөхэ» — түрүү бэшэг. «Республикымнай нэгэ үдэр» — суглуулбари. Арадай хинагшад — хабарай тарилга дээрэ. «Тарилгын хүдэлмэриие түргэнөөр, һайн шанартайгаар ябуулха» — А. Тахановай статья. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. «КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй тааралдуулан. БАМ-ай залуу барилгашадай зорилгонууд» — БАМ дээрэ хүдэлжэ байһан ВЛКСМ-эй XVII съездын нэрэмжэтэ бүхэсоюзна габшагай отрядай залуу барилгашадай нэгэдэхи слёт тухай тоосоон.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Нютаг нютагай һонин. Спорт. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. АПН-эй, ТАСС-ай материалнууд. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

ХАЗААР ДАРАН ХАТАРХАНЬ

Республикымнай ниислэл хотын хүн зон энэ үдэрые үнихэнэй хүлеэнхэй. Тиигэхэнь гайхалтайшье бэшэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, буряад зон хэр угһаа хойшо мориндо дуратай гээшэ. Эгээл дүтын нүхэр тухайдаа зүрхэ сэдьхэлэйнгээ һайн һайхан мэдэрэлые зорюулдаг, хазаар ногтыень, тоног зэмсэгыень шэмэглэн гоёодог, мориин эрдэни тухай домог дурсалгануудые, дуунуудые зохёодог байһан ха юм.

Мори урилдаанай хаһа мүнөөдэр Буряадай республиканска ипподром дээрэ нээгдэхэнь. Үдэрэй 12 час 30 минутада парад болохо. Гурбан зэргэшээ, однохоол тэргэдэ хүллэгдэһэн ба хазаар морид мүрысөөнэй парадта хабаадуулагдаха байна. Хүлэг моридые һайнаар һуригшод Пётр Баиров, Константин Валеев эдэниие жолоодохо юм.

Энэ үдэр агта моридой найман урилдаан болохо. «Эфиронос» гэжэ гүйгөөшэ, «Перелом», «Пульс», «Лоск», «Лимонад» болон бусад хатарша морид урилдаанай харгы дээрэ гаргагдаха байна. «Али хүлэгынь хатарша, гүйгөөшэ байхань гээшэб?» — гэһэн тотализаторта хабаадагшадай асуудалда урилдаан бүхэн харюу үгэнэ бээзэ.

— Бидэ республика дотороо адуу моридой үүлтэр пайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэнэбди. Ториин, Курганска областиин Шадринска, Тамбовско,, Вологодско мориной заводуудһаа үрээ, гунан наһанай хэдэн мори абаабди. Эдэмнай Буряад орондо гүйгөөшэ, хатарша, хүндэ ашаа зүдхэдэг моридые бии болгоходо туһалха байха. Зундаа амаралтын үдэр бүхэндэ хүн зон мори һорёо хаража, урмашаг лэ, — гээд, Буряадай республиканска ипподромой директор Д. С. Мункожапов хөөрэнэ..

Б. М. ЖИГЖИТОВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ТАЛА БАРИГШАДАЙ ХУРАЛДААН

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй сесси Грециин ниислэл хотодо боложо байна. Европо түбидэ аюулгүй байдал хангаха, Дундада далайн оршондо эб найрамдал бэхижүүлхэ, бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө Африкын арадуудай хэһэн тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгые бэхижүүлхэ ба бусад гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын, эб найрамдалай түлөө Грециин комитедэй түрүүлэгшэ Г. Иорданидис, Грециин Компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь Х. Флоракис сессидэ хабаадагшадые амаршалан, үгэ хэлэбэ.

Дэлхэй дээрэхи мүнөөнэй байдал һайжаржа байна. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, национально-сүлөөрэлгын тэмсэл үргэдэжэ, эб найрамдалай ба дэбжэлтын хүсэнүүд бэхижүүлэгдэжэ байна гээд Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Генеральна секретарь Ромеш Чандра сесси нээхэдээ тэмдэглээ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхыень тэрэ демократическа, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые уряалба.

Хельсинкидэхи зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хабаадалгада зорюулагдаһан түрүүшын пленарна заседани дээрэ СССР-эй, Польшын, Болгариин, Чехословакиин, Монголой, Францниин, США-гай, Англиин ба бусад оронуудай түлөөлэгшэд үгэ хэлэбэ.

Бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада харюусадаг эб найрамдалда ленинскэ политика Советскэ Союзай бэелүүлжэ байдагые КПСС-эй XXV съезд үшөө дахин баталба гэжэ совет делегациин толгойлогшо, академик Е. К. Федоров тэмдэглээ.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха гээшэ мүнөө үеын уласхоорондын байдалай харилсаанай гол шэнжэнь болоно гэжэ совет түлөөлэгшэ хэлэбэ. Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалаар ниитэ Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар дүүргэлгэ энэ талаар илангаяа шухала үүргэ дүүргэһэн байна. Гэхэтэй хамта, шахардуу байдал һуларуулгада тойбо татадаг үйлэ хэрэгүүдэй тохёолдожо байһандань дэлхэйн арадууд һанаагаа зобоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Имэ эрхэ байдалда бата эб найрамдал хангаха, шахардуу байдал һуларуулгые тэхэришэгүй болгохо гээшэ түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй гол зорилго болоно гээд Совет делегациин толгойлогшо тэмдэглэбэ.

(ТАСС).

Редактор
Р. Б. ГАРМА...

Манай адрес, тел...
Индекс: 670000, ... Удэ, ул. Ленина...
Телефоны: ... 2-54-54, приемная — ... зам. редактора — ... зам. редактора ... отв. секретаря — ... секретариат — 2-... делы: партийной ... 2-60-91, сельского ... 2-64-35; 2-63-26, ... и агитации — 2-5... мышленности и ... — 2-61-35, советс... тельства и быта — ... культуры и школ... писем и сельских ... информации — ... щественные ... 2 56 62 ... 2 57 63 корр... 2 35 95 фотолаб... 2 33 61

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 01559.